

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 60 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstr., upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnistva telefon št. 85.

Pred shodom zaupnikov narodnonapredne stranke.

XI.

Narščajoče industrijaliziranje vsega obrtnega proizvodstva je spravilo mnogo malih obrtnikov v velike stiske. Industrija je nekatere rokodelske stroke popolnoma zamorila, nekatere druge pa bijejo obupen boj za obstanek. Kako je nekdanje cvetelo na pr. klobučarstvo na Kranjskem, a danes ga je le še nekaj zunaj na deželi in še to je prava beračija. Tudi rokovičarstvo je nekdanj v Ljubljani cvetelo, a tovarniška konkurenca je tudi to obrt uničila. Dandanes vidimo podoben proces tudi v krojaštvu in v čevljarstvu. Konfekcija dela krojačem silno konkurenco, tovarne ubijajo tudi čevljarstvo. Danes imamo v Ljubljani pet zalog tujih tovarn za čevlje in vse izhajajo izborna — dočim se domači čevljarski mojstri vedno težje bore za obstanek.

Na drugi strani olajšujejo tovarne rokodelcem delo. Noben ključavničar ne bo danes več sam napravil ključa; tudi ključavničar kupi ključ in priredi potem samo brado.

Ta proces je sicer za rokodelce žalosten, ali naraven je in proti njemu ni pomoči. Kdor govori, da je možno, preprečiti razvoj industrije in obvarovati tiste obrtne stroke, ki so sploh zmožne industrijaliziranja, ta vara ljudi.

Rokodelstvo ne bo nikdar popolnoma izginilo, ali rokodelske razmere se bodo predrugačile. Nekatere stroke bodo zamrle, kakor so zamrli klobučarji in rokovičarji, pri drugih se bo premenilo delo kakor pri ključavničarjih, tretje se bodo razvile in razcvetele in poleg njih bodo nastale nove obrti. Tovarne bodo vedno proizvajale samo stvari, ki se dajo na debelo po enem kopitu producirati — vse drugo ostane mali obrti.

V svrhu, da se obrtnost podpre in razvije, je treba porabiti vse moči kapitala in tehnike, a je treba tudi potom zakonodajstva storiti, kar je mogoče. Krepek trgovski in obrtni stan je nam Slovincem potre-

ben že iz narodnih nagibov; narod, ki nima meščanstva, to ni narod.

Teško stališče, ki je ima dandanes obrtni stan, ni samo posledica obstoječih gospodarskih razmer, marveč tudi posledica nezadostne strokovne in kupčijske izobrazbe, zastarelosti produkcije, pomanjkanje kapitala in podjetnosti ter agilnosti. To se pri starejših ljudeh ne da več popraviti, kajti to so posledice slabe vzgoje, a gledati je treba, da se obrtni naraščaj bolje vzgoji.

Na polju zakonodajstva se da za obrtni stan precej storiti. Tekom prihodnjih mesecev bo državni zbor razpravljajal o premembi obrtnega reda in je skoro brez dvoma, da obvelja dotični načrt. Z njim se v precejšnji meri ugotovi zahtevam male obrti in bo s to reformo storjen važen korak, čeprav načrt ni popoln in ostane nerešenih mnogo za male obrtnike važnih zadev.

Kar se tiče vzgoje obrtnega naraščaja, je zanj slabo preskrbljeno. Reforma obrtnih nadaljevalnih šol je nujno potrebna, kajti učni uspehi teh šol so precej klavni in ne morejo biti boljši, ker je uredba slaba.

Poleg dobrih obrtno-nadaljevalnih šol je treba strokovnih šol za različne obrti. Tudi v tem oziru je vlada za nas prava mačeha. Imamo pač krasno uspevajočo umetno-obrtno šolo v Ljubljani, ali drugače nimamo ničesar, dasi se brez strokovnih šol ne da ustvariti cvetoča obrt. O tej stvari smo že povedali svoje mnenje pri razpravljanju o šolstvu in torej tega ni treba ponavljati.

Pač pa moram tu ponoviti zahtevo, da se v Ljubljani že ustanovi popolna obrtna šola. Že pred davnimi leti je cesarski svetnik Mur-nik zastavil vse svoje moči, da nam pridobi tako šolo, a vzlic vsem obetanjem in predstavljanjem se to še vedno ni storilo. Vlada nima za Kranjsko nikdar ne srca ne denarja. In vendar spada taka popolna obrtna šola med najnujnejše naše potrebe, zakaj taka šola je predpogoj industrijaliziranja naših dežel,

taka šola pa bo tudi pomagala do kruha mnogim našim ljudem, kajti odprla jim bo službe, ki jim sedaj niso dostopne.

A tudi za sedanjo obrtno generacijo je treba skrbeti. V svrhu tehniške izpopolnitve produkcije je treba dati obrtnikom priliko, da spoznajo stroje in njih rabo in omogočiti se jim mora dobava strojev in uvesti je mojstrske tečaje za vse stroke. Kdor zaostaja za svojimi tekmeci v tehniško najpopolnejši in s tem tudi najcenejši produkciji, tega konkurenca kmalu premaga in ga porazi.

Ob sebi se razume, da je treba podpirati in pospeševati tudi vse, kar se tiče stanovske organizacije. Predvsem je treba, da se spopolni sedanje obrtno združništvo. V tem je pač mnogo birokratizma, a malo resnične koristi. Obrtne zadruge, če naj dobro uspevajo, morajo dobiti večjo veljavo in večji vpliv na oblast, katerim so poverjene obrtne stvari. S samimi pisarijami ni obrtnikom nič pomagano.

Zastopstvo obrtniških interesov je poverjeno trgovski in obrtniški zbornici. V mnogih deželah delajo obrtniki na to, da se te zbornice razdele in ustanove posebne obrtniške zbornice. Ako obvelja to prizadevanje, se izvede taka razdelitev tudi pri nas. Principijelno je čisto upravičena.

Časih se je mnogo govorilo in pisalo o koristi nakupovalnih združenj za obrtnike. V teoriji je to jako lepo, v praksi pa se ni obneslo. Ako pa se kje obrtniki odločijo za tako združenje, je ob sebi umljivo, da jim mora iti narodnonapredna stranka na roko. Stare so zahteve, naj erar svoje potrebe zlasti za vojaštvo naročuje pri malih obrtnikih in naj se odpravi obrtno delo po kaznilnicah. Narodnonapredna stranka je ti zahtevi vedno krepko podpirala in jih bo seveda tudi v prihodnje.

Tem zahtevam je pa dodati še nekaj novih in sicer te-le:

Zagotoviti se mora prednost domačih obrtnikov pred tujimi pri vseh oddajah javnih del. Načeloma mora obveljati, da ima domači obrtnik

vedno prednost, tudi če je za nekaj vinarjev dražji kakor s kapitalom dobro podprti in zato cenejši tujec. Pri upravnih oblastvih je nastaviti specialne organe iz obrtne stroke, pri sodiščih pa je uvesti institucijo sodnikov-lajikov tudi za obrtne stvari tako, kakor so uvedena za trgovske stvari.

Parlamentarni položaj.

Dunaj, 19. marca. Nemški poslanci so na stališču, da je porilni zakon v sedanji obliki nesprejemljiv, ker ne določa ne vsote ne termina za prispevanje k skupnim izdatkom. Zaradi tega žele, naj se sestane kvotna deputacija, ki naj določi visokost kvote. Ker pa na Ogrskem nimajo kvotne deputacije izvoljene, zahtevajo, naj bi krona v tej zadevi odločila.

Dunaj, 19. marca. Gališki namestnik grof Potocki je imel danes dolgo posvetovanje z baronom Gautschem in grofom Bylandt-Rheidtom zaradi pomnožitve galiških mandatov. Pozneje je konferiral namestnik s člani poljskega kluba v isti zadevi. Poljski demokratje in centralisti zahtevajo, da se število poljskih mandatov pomnoži najmanj za sedem, sicer ne glasujejo za vladno volilno reformo. Ako pa bi se konservativni člani vkljub temu vedli sovražno proti vladni predlogi, pride v klub najbrže do razkola.

Posebno stališče Galicije.

Lvov, 19. marca. Proti zahtevi nemških poslancev, naj se da Galiciji izjemna uprava, so se izjavili tako Poljaki kakor Malorusi. Malorusko glasilo „Dilo“ piše: „Mi Malorusi smo nespravljivi nasprotniki take avtonomije za Galicijo, kakršno si predstavljajo Poljaki, in najsi priporočajo tako stanje Nemci, Čehi ali Jugoslavo-vani. Tudi sedaj, ko so Poljaki zopet razvili svojo zahtevo za razširjenje avtonomije, smo mi Malorusi pripravljeni se zvezati z vsakim nasprotnikom tega poljskega prizadevanja.“

„Nowa Reforma“ pa piše, da nočejo Poljaki o kakem izjemnem

stanju Galicije ničesar slišati dotle, dokler ni deželnozborski volilni red tako reformiran, da dobe vsi sloji enako lojalno zastopstvo v deželni zboru. Tako izjemno stališče bi bil samomor, ker bi se dežela izročila v roke tisti družbe, ki je kriva propada v deželi.

Pavšaliranje poslanskih diet.

Dunaj, 19. marca. V parlamentarnih krogih se govori, da vlada resno misli predložiti parlamentu zakonsko osnovo o pavšaliranju poslanskih diet. Ta načrt je še iz časa Körberjevega ministrstva. Baje se določi pavšalni znesek 4800 kron in 1200 kron stanarine, tedaj skupno 6000 K.

Absolutizem na Ogrskem.

Budimpešta, 19. marca. Razpuščen vodilni odbor koaliciije je v sobotni seji sklenil zelo oster protest proti razpustu, češ, da je nezakonit, ker se koalicijski odbor ni nikoli obračal proti ustavi ali javnemu redu. Obenem je priobčil izjavo, v kateri pobija posamezne trditve v vladni odredbi, ki je nezakonito in tiransko nasilje, ker je razpuščen odbor bil samo organ političnih strank, ki so upravičene sklepati zveze. Ministrski svet ne more takega vodstva ne ustanoviti ne razpustiti.

Izvršni odbor rumunske narodne stranke je v svoji zadnji seji sklenil manifest na rumunski, slovaški in srbski narod, kjer določuje stališče nemadarskih narodnosti v sedanji krizi. Manifest določa tudi vse potrebno za slučaj novih volitev.

V Bekeš-Čabi se je ustanovila večeraj socijalno-politična kmet-ska zveza, ki ima v svojem programu načelo, da njeni člani ne podpirajo nobene politične stranke, temuč gredo svoja pota ter se borijo v prvi vrsti za splošno volilno pravico. K zvezi je takoj pristopilo nad 7000 kmetov.

Dunaj, 19. marca. Danes je sprejel cesar v avdienci kraljevega komisarja Rudnaya, jutri pride k cesarju baron Fejervary.

LISTEK.

„Toska“.

Opera v treh dejanjih. Po drami Victoriena Sardou spisala L. Illica in G. Giacosa. Poslovenil Cv. Golar. Uglasbil G. Puccini.

I. dejanje. V cerkvi Sant' Andrea della Valle. Cesare Angelotti, konzul bivše rimske republike, je ušel iz ječe Angelske trdnjave ter pribežal v cerkev, kjer mu je v krstnem kamnu pustila sestra ključ do kapelice Attavanti-jeve, v kapelici pa rešilno obleko. Preganjani begunec najde ključ in iz-gine v kapelici. Tedaj vstopi cerkov-nik, ki je izpiral čopiče za slikarja Maria Cavaradossija, slikajočega Ma-rijo Magdaleno. Slikar pa še ni došel in cerkovnik moli pobožno v latin-skem jeziku „Angelsko češčenje“. Te-daj pride slikar in odkrije svojo sliko; cerkovnik ogorčen spozna, da je na-slikana kot svetnica spokornica — marchesa Attavanti-jeva. Počenjanje slikarjevo se mu zdi brezbožno in grešno; prekriža se in nevoljen odide. Slikar tiho slika dalje, tedaj se pri-plazi iz kapele begunec Angelotti. Oba

se prestrašita, a prijatelja se spoznata in slikar obljublja konzulu, da ga reši iz Rima pred zasledujočimi biriči. Tedaj se začuje glas pevke Toske, ki kliče pred cerkvenimi vratmi svojega ljubimca. Slikar da begunca košek jedil, da se opomore, ker omedlevala od lakote, ter ga skrije v kapelo. Nato odpre cerkvena vrata; Toska je bila čula v cerkvi šepetanje ter je ljubosumna. Ko pa vidi, da ima slika Magdalene krasne modre oči, ljubosumnica sluti takoj, da so to oči marchese Attavanti, sestre Angelotti-jeve. Slikar pa jo potolaži in jej ob-ljubi, da jo počaka zvečer po operni predstavi, pri kateri poje Toska glavno vlogo ter da se potem snideta na vrtu.

Toska poje:

„O najini bi hišici sanjala,
ki divja roža jo krasno obdala,
ne vidi tja zavist in sumni svet!
tam ljubezni klije cvet!
Ah, kak bi se ljubila, slišala
glasove bi čarobne noči,
ko v zvezdah se nebo blešči.
Razpenja noč sinja krila,
od mesečine sijanje
kot od srebra oblite
grajščine so bajne,
od vseh strani hitijo amoreti mamljivi,
a često so lažnjivi

in zaupno šepetajo:
O vonjaj, rožna trata!
Šumi log, livada zlata!
Vso napolni gorka noč
razvneto dušo,
kaži svojo bajno moč!“

Toska odide, a je nemirna. Be-gunec Angelotti pove slikarju, da mu je pripravila sestra marchesa v kapeli žensko obleko, pajčolan in pahljačo, da more pobegniti. Slikar mu svetuje, naj uide preko vrtov v njegovo vilo, kjer se naj preobleče. Tedaj počni na Angelski trdnjavi strel, znak, da je utekel nevaren kaznjene; Angelotti in Cavaradossi izgineta skozi kapelo. Tedaj priteče cerkovnik z vestjo, da je Napoleon Bonaparte premagan; v Palazzo Farnese bo zato veliko slavlje, mesto se razsvetli in vse bo praznovalo zmago. Cerkovni pevci, mini-strantje in menihi se vesele te vesti ter plešejo od radosti. Nakrat vstopi baron Skarpia, šef rimske policije, z agentom Spoletto in z biriči, išočo begunca Angelottija. Biriči najdejo v kapelici pahljačo marchese Attavan-tijeve z njeno sliko; in Skarpia še opazi, da ima slika Marije Magdalene poteze marchese Attavanti-jeve. Takoj je na jasnem, da sta begunca Ange-

lottiju pomagala uiti marchesa in sli-kar Cavaradossi. Toska pride tedaj slikarju ljubimcu povedat, da z dogo-vorjenim sestankom ne more biti nič zaradi večerne slavnosti, pri kateri mora peti. Skarpia ji pokaže pahljačo in jo potrdi in sumu, da ji je Cava-radossi nezvest z marcheso.

Toska priseže maščevanje z be-sedami:

Ah, s turobnimi čustvi pojdem peti!
Čprav umrjem bolesti;
on na srcu drugej spi —
moj nezvesti!
Če mogla skupaj oba bi najti!
Sladka osveta!
In moja čast bila bi oteta!
Oskrunila gnezdece sta moje,
iz sanj ju sladkih oplašim!
Tvoj ne bo več nikoli!
Čakaj! Bog odpusti, on pozna
moje boli!“

Skarpia pošlje za njenim vozom ogleduhe, da zajame tako Angelottija in Cavaradossija, ki ju hoče uničiti; obenem sklene pridobiti Tosko za svojo ljubico. Kardinal z velikim spremstvom nastopi; vse moli, le Skarpia se ve-seli v divji strasti bodočih poljubov Toske.

II. dejanje. Palazzo Farnese. Soba šefa rimske policije, barona

Scarpije, ki večerja in nestrpno čaka, da mu policisti pripeljejo Angelottija in Cavaradossija. Veseli se, da bo Toska njegova ljubica, a misli obenem že na druge ženske. Spoletta mu po-roča, da begunca Angelottija niso našli ter da so aretirali le slikarja, ki go-tovo izda prijatelja. V ozadju se vrši slavnost pri kraljici na čast generalu Melasu, ki je premagal Napoleona. Poje se kantata. Tedaj pripeljejo sli-karja, ki ga Scarpia zaslišuje, a slikar ne izpove ničesar. Odvedejo ga v mučilnico. Toska takisto taji ter noče povedati ničesar o Angelottiju. Tedaj zasliši krik trpinčenega ljubimca, ki jej kliče, naj ne izda prijatelja. Trpin-čenje se nadaljuje in Mario kriči v silni bolesti. Toska ne more prenašati več, da bi mučili ljubimca ter pove, da je Angelotti skrit v vodnjaku na vrtu za vilo. Trpinčenje se ustavi in omedlelega slikarja prineso v sobo. Ko sliši Mario, da je Toska izdala Angelottija, jo pahne od sebe. Tedaj sporoče Scarpiju, da je Melas pobe-gnil od vojske in da je zmagal Napoleon. Mario se glasno raduje, da je kruta domača vlada poražena ter kliče ra-dosten: „Živela svoboda! Smrt tira-

Budimpešta, 19. marca. Grof Khuen-Hedervary je poslal svojim temešvarskim volilcem odprto pismo, v katerem pravi, da sedaj sicer ni čas, hoditi pred javnost s političnimi izjavami, toliko pa mora vendar reči, da se liberalna stranka mora ohraniti.

Carinsko razmerje s Srbijo.

Belgrad, 19. marca. „Trgovinski Glasnik“ razpravlja o poravnanih carinskem konfliktu z Avstro-Ogrsko. List konstatuje, da se je vse poravnalo po željah Avstro-Ogrske. Srbija je vse žrtvovala in opustila, dočim se Avstro-Ogrska ni ozirala niti na skromne zahteve srbskih interesov.

Finančno ministrstvo je odredilo, da z današnjim dnevom preneha prepoved za prevoz avstro-ogrškega blaga, ki tvori v Srbiji monopol. Istotako je opustiti kemično analizo iz Avstro-Ogrske uvažanega blaga. S tem so prenehale vse represilije, ki so pomenile carinsko vojno.

Položaj na Ruskem.

Petrograd, 19. marca. Včeraj so se v glavnih delih države vršile predvolitve za državno durno povsod mirno in redno, a brez vsakega zanimanja.

Varšava, 19. marca. Med sprehodom četnikov po dvorišču je šest oboroženih mož socijalistične organizacije vdrla v kaznilnico. Postrelili so paznike ter odvedli s seboj politične zločince.

Berolin, 19. marca. General Kuropatkin, ki je že na potu v domovino, je dobil od carja brzojavko, kjer mu svetuje, naj se za sedaj še ne vrača domov. Bajle doleti generala proganjanje.

Odesa, 19. marca. Admiral Čuhnin je zavrnil kasacijsko prošnjo na smrt obsojenega poročnika Schmida pač pa se mu način smrti spremeni, da ga ne bodo obesili, temuč ustrelili.

Obrtni vestnik.

Iskanje naročil pri obrtnih in zasebnih strankah. Na mesto §§ 50 in 60 obrtnega reda, ki govorita o trgovskih potnikih in o prodaji od kraja do kraja, je stopil leta 1902. poseben zakon, ki ureja obrtno pravico trgovskih potnikov kakor tudi prodajo od kraja do kraja ter od hiše do hiše. Proti razveljavitvi paragrafa obrtnega reda so se dolgo vrsto let obračala nasprotstva obrtnikov in trgovcev, ker so njiju določbe dajale veletržcem in fabrikantom v velikih trgovskih in proizvajalnih središčih priliko, delati nastanjenim trgovcem in obrtnikom hudo in ostro konkurenco v njih naravnem razporeditvi. Trgovski potniki so se posluževali prejšnjih določb zakona in niso obiskovali le trgovcev in obrtnikov, iščoč pri njih naročil za svoje vrste blaga, marveč hodili tudi okoli privatnih strank ter tudi pri teh zbirali naročila na škodo trgovcev in obrtnikov dotičnih krajev. Že to postopanje je povzročalo domačim, nastanjenim trgovcem in obrtnikom občutno škodo. Škoda pa

nom! S tem je postal veleizdajalec in je obsojen na smrt. Odvedo ga na morišče.

Toska prosi kleče usmiljenja.

Scarpia je pripravljen rešiti Maria, ako se mu vda Toska. Že se sliši, kako bobnajo vojaki, predno odvedejo veleizdajalca in čuje se, kako se postavljajo vislice. Scarpia se roti, da ljubi Tosko ter jo hoče pridobiti siloma. Tedaj poje Toska:

Le v umetnosti mi je življenje,
Samó v lepoti hrepenenje:
Roke odprte za siromake —
to mi je ljubezen!
Verna kot drugi molilci
v cerkev sem prišla;
nikdar ni moj altar
bil prazen rož;
Devici vse sem dala, —
bila dobra je z menoj.
Sedaj srce ognjeno
je smrti posvečeno!
Svoje juvele sem hotela cerkvi dati,
zgubljene duše k Bogu pripeljati.
Zakaj, moj Bog, tako
poskušas me težko?

Tedaj vstopi Spoleta s poročilom, da se je Angelotti sam usmrtil in da se odvede Mario v tem hipu na morišče. Toska vztrepeta in izrazi Scarpiju, da je na žrtve pripravljeni, ako se Mario izpusti. Scarpia naroči spoletti, naj Maria le na videz ustrele, in

je bila tem večja, ker so se vnanji agentje čisto postavljali v opreko z zakonom in niso iskali pri privatnih strankah le naročil po predloženih vzorcih, ampak nosili tudi brez vsake skrupuloznosti seboj tudi blago ter ga neposredno prodajali pri zasebnih strankah. Na ta način je šlo nedopustno krošnjarenje prav dobro od rok. Roka pravice je takemu nedopustnemu ravnanju sicer sledila, ali le redko se je zgodilo, da je bil kdo zasačen. Ovadbne same pa redno tudi niso imele pravega uspeha, ker je bilo težko s pričami dokazati, da se je v resnici vršilo krošnjarenje. Iskani in zbiranje naročil na blago po predloženih vzorcih od strani trgovskih potnikov se običajno označuje kot detajlno potovanje. Za utesnitev detajlnega potovanja so se trgovci in obrtniki potegovali leta in leta z vso odločnostjo. Trgovinski potniki so ob današnjih gospodarskih in posebno trgovinskih razmerah naravnost nepogrešni. Veletržec in veleproducent si morata, dasi morda zbog velikih stroškov čisto težko in nerada, najeti osebo, ki obiščejo semtertja njih stalne kupčijske prijatelje, pa jima ob tej priliki izkušajo pritegniti novih. Stare kupčijske zveze se na ta način utrde, pa pridobe nove. Trgovci detajlist, ki mora imeti v zalogi toliko in toliko predmetov, kakor tudi obrtnik v manjših krajih ne more tako slediti novostim v vseh strokah, kakor oni, ki v eni stroki dela zdržema. Na potniku je, da informira trgovca o novostih, na trgovcu pa, ki je v dotiki s konsumenti neposredno, da presodi, ali bo novo blago mogoče razpečavati z zadostnim uspehom v njegovem ožjem okraju. Dokler trgovski potnik na ta način vrši svoje posle, izpolnjuje važno in gospodarsko potrebno delo. Popolnoma druga pa je, če svoj delokrog razširi, poseže v delokrog nastanjenega trgovca in obrtnika ter išče naročil tudi pri zasebnih strankah. Tako ravnanje, ki se označuje, kakor povedano, kot detajlno potovanje, mora obuditi nevoljo in odpor pri domačih, nastanjenih trgovcih in obrtnikih. Na kupovalce in naročila v svojem kraju sme in mora računati nastanjeni trgovci in obrtniki. Njiju gospodarskemu obstanku, ki je danes ob veliki konkurenci le ob največji pridnosti in in delavnosti mogoče, je nastala po detajlnem potovanju nove vrste konkurenca, in to prav od tistih, katerim mora biti v prvi vrsti na tem, da uspeva detajlna trgovina in nastanjeni obrtnik, ki je mogočen steber in najzanesljivejši kupovalec veletrgovine in veleobrti. Sicer ne smemo prezreti dejstva, da se ob današnji veliki specializaciji trgovine nekaterih strokovnih specializacij trg. tvrdkam ni mogoče omejiti na domači trg, ki jim mora biti pretresen, tudi ne smemo prezreti okolnosti, da je za gotove vrste blaga, vzemimo le šivalne in pisalne stroje, prodajalcu treba stopiti v neposredno zvezo s kupovalcem. Res je sicer, da tako pride tuji trgovec v okraj domačega, ali o škodi ni moč govoriti, kadar gre za razpečevanje takega blaga, katerega nastanjeni trgovec nima v svoji zalogi, ker mu zbog malega prometa ne kaže prevzemati takega specialnega blaga, po katerem je le majhno povpraševanje. Detajlno potovanje pa se je tudi raztegnilo na predmete splošne in vsakdanje potrebe, s katerimi more tudi domači trgovec zadovoljiti zahteve konsumentov. Takemu ravnanju je bilo nujno treba zastaviti pot in nadaljno prodiranje ter z novim zakonom, ki vpoštevava izpremenjene razmere, ščititi nastan-

jenega trgovca in obrtnika. Obstoječi zakon daje zadostna obrambna sredstva. Treba je le, da se zakon od strani obrtnih oblastev dobro in odločno uporablja.

Določbe tega zakona so v bistvu sledeče. Trgovski potniki morajo imeti pred vsem uradno legitimacijo, ki jo izdaja obrtno oblastvo, v čigar okrožju je obrtno podjetje, za katero potujejo. Iskati smejo naročila na blago le pri obrtnih strankah, ki potrebujejo blago ponujane vrste v svojem kupčijemskem obratu. Imeti pa ne smejo seboj blaga samega, ampak le vzorce blaga. Iskati naročil pri zasebnih strankah za kolonijalno, specerijsko in materialno blago je brez-pogojno prepovedano tako v kraju podjetja kakor izven kraja podjetja. Glede ostalega blaga je iskati naročila pri zasebnih strankah dovoljeno samo v posameznih primerih na izrečen, pismen in na določeno blago se glaseč poziv stranke, tak poziv mora doiti lastniku podjetja in ne potniku. Potemtakem bi bilo povsem nedopustno ravnanje, s katerim so nekatera podjetja poskusila, da se ognejo zakonitim predpisom in ki obstoji v tem, da razpošiljajo že tiskana povabila strankam s prošnjo, naj jih vpošljejo podjetju nazaj. S tem zakonu ni zadoščeno, in to tem manj, ker se ta strankam vsiljena povabila redno ne glase, kakor zakon predpisuje na določeno blago.

Glede iskanja naročil pri zasebnih strankah veljajo izjeme le za sledeče vrste blaga: za strojne naprave vseh vrst, za motorje, za stavbne potrebščine, za tehnične potrebščine, za razsvetljavo, kurjavo in napravo vodovodov, lesena zastirala in vetrnice, za pisalne in šivalne stroje, bicikle ter za fino perilo (Luxuswäsche). Za te vrste blaga je dovoljeno iskati naročila po predloženih vzorcih tudi pri privatnih strankah, ne da bi bilo treba više označenega pismenega poziva stranke. Za trgovce z zlatnino srebrnino in dragimi kamni veljajo posebna določila. Ako prodaja po vzorcih ni mogoča, smejo iščoč naročila jemati seboj tudi blago, vendar pa z omejitvijo, da smejo blago prodajati samo tistim, ki ga imajo pravico zopet prodajati, torej le trgovcem in obrtnikom teh strok.

III. dejanje. Noč. Na ploščadi Angelskega gradu. Straža pripelje Maria, ki hoče pisati poslednje pismo Toski, predno umrje. Pistoč se spominja prelestnih ur njene ljubezni in plaka, ker je konec vsega. Tedaj pride Toska in mu pokaže pismo, s katerim moreta pobegniti preko meje. Obenem mu Toska pove, da je Scarpia zabodla. Mario je srečen ter ji poljublja roke, ki so osvobodile državo krvoločnega trinoga. In Toska mu naroča:

„Pomni! Ura se bliža; vse dragocenosti nosim pri sebi, kočija čaka spodaj... A predno vzide prostost, moraš stopiti pred puške, na videz

samega, saj slep bo njihov strel in le navidezna kazen. Nalašč se zgrudi, da se truma razide, in rešena sva! Hitro v Civita vecchia, potem na ladjo čez morsko plan! In naprej! In slovo nama ni težko... Vonjaj krasne cvetove in ljubezen čez grobove gre v svobodo, stene v peklo okove! Bog Amor, ki v nevarnostih na strani nama si stal, ti naju zvesto vodi, varuj na morju v vsaki nas nezdobi!“

Mario se smeje, kajti dogovorjena komedija mu ugaja. Toska ga še poljubi ter se poslovi z besedami: „V svobodni tuji svet hitiva potem naprej, da veličava ljubezen, slugi umetnosti svete, a od lire in palete sije njen žar! — Vstani, dan! Nada se smeje nama žarnejše in v srcu poka zor krasan. Bleščeč je zlati tvoj prst; ljubezen je silnejša ko smrt. In kadar dan zaspi, poljubov tisoč na svilen dam ti oči!“

Tedaj pridejo Spoleta, sergeant, vojaki in beriči. Naznanijo, da je ura sodbe prišla. Mario je pripravljen, in Toska gleda vse smehljaje oddaleč. Puške se dvignejo, strel zagrmí in Mario pade. Naravno kakor v gledališču! Toska se smeje: „To je bilo izvrstno! Mario, ti si umetnik!“ In ko

se vojaki razidejo, stéče vesela in smehljaje k ležečemu Mariu ter mu kliče: „Vstani, Mario, vstani!“ A Mario se ne gane, kajti ustrelili so ga po naročilu Scarpije v istini... Tedaj se začujejo kliči: „Zaboden je! To je storila Toska! Primité jo!“ In na ploščad pridrve Spoleta in beriči, da zgrabijo morilko Scarpije; Toska pa se vrže pred njimi z višave v prepad.

Veliko, težko in sila naporno pevsko in igralsko vlogo Toske poje gospa primadona Mar. Skalova, drugo veliko in krasno vlogo Scarpije poje g. baritonist Ouradnik, tretjo veliko vlogo slikarja Maria poje tenorist Orželski; vlogo Angelottija poje g. režiser Ránek, vlogo Spolette g. Zach in cerkovnika g. Bettetto. Sodeluje moški in ženski zbor, člani drame in ves vojaški orkester. Komparzi so se pomnožili z vojaki. Kupolo cerkve v I. dejanju je naslikal g. gledališki mojster L. Waldstein; 8 velikih in majhnih zvonov pa je intendanci ljubeznivo dal na razpolago tovarnar in posestnik zvonarske livarne gospod Maks Samassa.

Predstava se vrši prvič kot častni večer primadone gospe Marije Skalove.

pesnika in letos bo tridesetletnica, odkar se je prvič rodila misel in se je pričelo nabirati za napravo spomenika „notranjskemu slavcu“. Sele sedaj se bo ta misel uresničila, in sicer v veliko širšem pomenu. Dosedanji odbor se je resno zavzel, da postavi v metropoli Notranjske — v Postojni — na lepem in prostornem trgu pred šolo Vilharju spomenik, napravljen po načrtih našega notranjskega rojaka, arhitekta gosp. Ivana Jagra. Bronasti kip v dvojni naravni velikosti je mojstrsko dovršil akademični kipar Alojzij Repič in ravno kar se je oddalo tudi vse klesarsko delo monumentalnega podstavka.

Vilharjev spomenik

bodi trajen znak narodne hvalečnosti vzornemu narodnemu boritelju in pesniku, zavednemu našemu narodu odsev čistega rodoljubja, naši mladini v izpodbujo k požrtvovalnemu in plovovitemu narodnemu delovanju in tujcem, ki neprestano prihajajo v našo svetovnoznano jamo in naš trg, bodi ta spomenik viden dokaz, kako visoko spoštuje in ceni slovenski narod svoje zaslužene moše.

Da se odboru omogoči pravočasno izvršiti težavno nalogo, je treba še nekoliko narodne požrtvovalnosti. Vsi stroški spomenika so proračunjeni okroglo na 12.000 K, a odbor razpolaga dosedaj s pičlo polovico; ostanek bo treba še nabrati. V to svrhu se obračamo v prvi vrsti do tebe, zavedna Notranjska, obenem pa tudi do celokupnega slovenskega naroda s pozivom, da prispeva vsak po svojih močeh. Cenjeno narodno ženstvo naj blagovolijo pobirati prispevke pri raznih zabavah, izletih in sestankih, slavna narodna društva naj prirejajo veselice, koncerte, plese in zabave v prid skladu za Vilharjev spomenik, slavne občinske zastope in naše denarne zavode pa prosimo, da nas izvolijo pri našem rodoljubnem prizadevanju podpirati s kolikor mogoče izdatnimi denarnimi prispevki.

Vsak, tudi najmanjši dar, hvaležno sprejme podpisani odbor, ki bo izkazoval vse prejete prispevke v slovenskih časopisih.

Odbor za napravo Vilharjevega spomenika

v Postojni, 4. marca 1904.

Josip Lavrenčič, Gregor Pikel,
predsednik, blagajnik.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 20. marca.

— **Shod zaupnikov** narodno-napredne stranke boče v nedeljo dne 25. marca. Vrší se v „Narodnem domu“ in sicer v Sokolski dvorani. Prične se ob pol 10. uri zjutraj. Na shodu se boče razpravljalo v prvi vrsti o tem, kako stališče je zavzeti nasproti volilni reformi, in dalje o tem, kako naj bi se stranka reorganizirala. Končno se boče volil novi izvršni odbor.

— **Klerikalci in shod naprednih zaupnikov.** „Slovenec“ piše: „Ti norci, ki zdaj diktrirajo v „Narodu“ sklepe, ki jih mora skleniti zaupni shod liberalne stranke, so spravili v svoj program tudi slovensko vseučilišče. Pa kako! Preden imamo Slovenci svoje vseučilišče, zahtevajo že ti norci, da se mora nekoliko premeniti: „Teološka fakulteta je namreč čisto nepotrebna stvar“. Ti norci

torej, namesto da bi bili veseli, da imamo s teološko fakulteto že začetek vseučilišča, pa jo hočejo uničiti! Norci na zaupnem shodu liberalne stranke bodo seveda z veseljem pri-trdili v to bedarijo. Direktor s Studenca jim bode predsedoval. Tako kompromitirajo ti ljudje celo zahtevo slovenskega vseučilišča! Če vlada bere tako bedarijo, se ni čuditi, da ne smatra Slovencev godnih za vseučilišče.“ Tako izgleda spodobnost, s katero se naši klerikalci vedno bahajo. A vzlic temu so v naši stranki možje, ki še vedno menijo, da pišemo pre-estro!

— **Razsodba državnega sodišča v stvari Dolencevega spomenika.** Kakor znano, je mestni magistrat tržaški prepovedal napisati na Dolencevem spomeniku na tržaškem pokopališču napis v slovenskem jeziku. Dr. Rybář se je v imenu svojega klijenta pritožil na tržaški občinski svet, ki je pa odklonil rešitev pritožbe, kjer je bila ta spisana v slovenskem jeziku. Dr. Rybář se je pritožil zdaj na državno sodišče, ki je razsodilo, da mora tržaški občinski svet reševati tudi vloge, vložene v slovenskem jeziku, to pa iz razlogov: Po členu XIX. drž. tem. zakonova splošnih pravicah državljanov je enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v uradu povsem splošno priznana. Zapovedi tega zakona niso torej podrejene le državne, ampak tudi avtonomne oblasti. Ker pa je slovenski jezik v Trstu notorično v deželi navaden jezik in ker se je municipalna delegacija tržaška branila sprejeti pritožbo v tej upravní stvari le iz vzroka, ker ni bila ta pritožba sestavljena v poslovnem jeziku municipalne delegacije, je ta poslednja kršila s tem ustavno zajamčeno pravico pritožiteljev do jezikovne ravnopravnosti.

— **Občinski zastop mesta Radgone** je sklenil v svoji zadnji seji protest proti volilni reformi, ki hoče v neposrednji bližini mesta ležee vasi Dedojinci, Potrna, Žetinci, Zenkovi, Gorica in Plitviški vrh priklopiti slovenskemu volilnemu okraju. Maribor levi breg Drave. Protest pravi, da teh občin ni smeti računati k slovenskemu posestnemu stanju, ker so s svojimi interesi spojeni z okrajem radgonskim. Priklopijo se naj skupini Cmurek-Fehring. Kakšno laž je izrekel občinski zastop v tem protestu, pove nam uradno ljudsko štetje, ki izkazuje v Potrni 179 Slovencev in 97 Nemcev, v Dedojincih 113 Slovencev in 5 Nemcev, v Želin-cih 153 Slovencev in 0 Nemcev, v Zenkoveih 129 Slovencev in 0 Nemcev, v Gorici 122 Slovencev in 54 Nemcev, v Plitviškem vrhu pa 173 Slovencev in 9 Nemcev. Kdor pa je kdaj obiskal te kraje, se je lahko prepričal, da v njih Nemcev sploh ni, temuč le nekaj od radgonskih Nemcev odvisnih neznačajnežev.

➡ Dalje v prilogi. ➡

V hiši žalosti.

Povest iz tržaškega življenja; spisal Vinko Ruda.

(Dalje.)

Čez nekaj tednov je Marko zapazil, da prihaja Lavra vsak večer z istim moškim domov. To ga je bolj bolelo, zakaj sodil je, da ga je Lavra popolnoma pozabila in začela resno in trajno razmerje z drugim. Kmalu je spoznal Marko, da mora biti novi ljubimec nežne Lavre surov človek. Imel je hripav, izpit glas in govoril je prostasko, časih grozeč, a preklinjal je vedno. Lavra se je Marku smilila. Kdo ve, kakemu surovežu je padla v roke in kakšen bo konec tega žalostnega razmerja.

„In kdo je tega kriv?“ se je čestokrat vpraševal Marko in vselej je odgovoril na to, da on sam. Usoda tega dekleta je bila nekaj časa v njegovih rokah. Lahko bi jo bil rešil, a tega ni storil. Dasi je bila odkritosrčna in je vedel, da mu je neskončno vdana, ji vendar ni hotel koj verjeti, nego ji naložil enomesečno pokoro in jo s tem pahnil v pogubo.

Večkrat je Marka obšla želja, da bi vse vrgel od sebe in pobegnil iz

— **Uradniška vest.** Premeščen je iz Trebnjega obče priljubljeni in spoštovani gospod Ivan Zupančič, c. kr. sodni kancelist, v Novomesto. Na njegovo mesto pride g. I. Kolar, dosednji kancelist v Vel. Laščah.

— **Gosp. dr. Boris Zarnik** gre v svrhu nadaljevanja svojih specijelnih študij na zoološko štacijo Villefranche sur mer pri Nizzi.

— **Repertoar slovenskega gledališča.** Iz pisarne „Dramatičnega društva“ se poroča: V četrtek, dne 22. t. m., pride na slovenski odru prvič italijanska noviteta Puccinijeva krasna dramatična opera „Tosca“. Skladatelj je našemu občinstvu že znan po svoji preplepi operi „Bohème“, ki pa jo „Tosca“ še nadkrijuje. Prvkar se je dajala „Tosca“ v Trstu neštevilkokrat s sijajnim uspehom. Za to opero se je napravila nova dekoracija v prvem dejanju, solisti bodo imeli nove kostume ter je posodila trdka Samassa 12 zvonov. S to S. operno noviteto se sezona 1905/06 zaključuje. Premijera se vrši kot častni večer prve pevke gospe M. Skalove.

— **Slovensko gledališče.** V soboto se je uprizoril na slovenskem odru prvič v tej sezoni znani Sardoujev igralec „Madame Sans-Gêne“. Naslovno vlogo je igrala hrvatska umetnica ga. Ljerka p. Šramova iz Zagreba kot gost. „Madame Sans-Gêne“ spada med najboljše njene vloge; v tej vlogi je umetnica nastopila že v Narodnem divadlu v Pragi, kjer si je priborila izredno velik uspeh, da je vsa češka kritika z največjim priznanjem in pohvalo pisala o njeni umetnosti. V soboto je imelo slovensko občinstvo priliko pozdraviti to imenitno hrvatsko umetnico tudi na slovenskem odru in se diviti njeni umetniško dovršeni igri. Le žal, da gledališče ni bilo tako obiskano, kakor bi si umetnica zaslužila, zakaj brezsporno je, da je gospa Ljerka p. Šramova najboljša igralka in umetnica, kar jih je letos nastopila na slovenskem odru. Obžalovati je torej, da se slovensko občinstvo ni poslužilo v večji meri umetniškega užitka, ki ga je nudila v vsakem oziru dovršena igra gospe p. Šramove. Ko je stopila umetnica na pozornico, jo je občinstvo pozdravilo z viharim navdušenim aplavzom, obenem se ji je vročil krasen šopek iz dehtečih svežih rož. Že po prvih prizorih je ga. p. Šramova zadivila in očarala tako s svojo umetniško dovršeno igro, kakor s svojim impozantnim nastopom vse občinstvo. Ga. p. Šramova se zlasti odlikuje po svoji naravni, dosledno umetniško izvedeni, temperamentni igri. Vsaka njena kretnja, vsak izraz v njenem obrazu, vsak njen naglas v njenem govorjenju izpričuje, da je vlenadarjena umetnica, ki razume in ve dati v svoji igri primerne izraza dogodkom, ki se vrše na pozornici. Nepokvarjeno, preprosto naivno, a odlično in neustrašno madama Sans-Gêne je predstavljala s tako naravno nepriljenostjo, presrečnostjo in preprostostjo, da nas je v istini očarala, da se nam je zdelo, da vidimo pred sabo pravo madamo Sans-Gêne, a ne zgolj njene interpretinje. Na višek umetnosti se je popela v prizoru pred Napoleonom; tako efektno, skoziškosko umetniško igrati, se ne vidi kmalu. V tem prizoru se je pokazala ga. p. Šramova v vsej svoji veličini kot prava umetnica in ako bi jo tudi videli zgolj v tem prizoru, bi nam to

že zadostovalo, da bi ji prisodili umetniški lovor-venec. Nadejamo se, da bomo v prihodnji sezoni pač še imeli epetovano priliko pozdraviti na našem odru to odlično hrv. umetnico. Predstava sama je bila šele v zadnjem hipu naštudirana; igralci so z gospo p. Šramovo imeli samo eno skušnjo, zato se ni čuditi, ako predstava ni bila taka, kakršna bi bila lahko pod drugimi pogoji. Uvažujmo to, nam je bilo lahko vzpričo umetniškega užitka, ki ga je nam nudila v tako obilni meri igra ga. p. Šramove, pozabiti na razne nedostatke, ki jih je bilo sicer dokaj pri tej predstavi. Z ozirom na to se ne bomo spuščali v podrobno oceno igre posameznih igralcev, naglašamo samo, da so vsi igralci, namreč predstavitelji glavnih vlog, razmeroma dobro igrali, in da bi bil izginil marsikateri nedostatek, ki se je sicer opazil pri predstavi, ako bi bil igralec dovolj dobro naštudiran, kar pa pod danimi okolnostmi in pogoji, kakor se nam iz kompetentnega vira poroča ni bilo mogoče. V nedeljo popoldne se je igral Finžgerjev „Divji lovec“ — tako kakor je navada pri popoldanskih predstavah. Snoči se je pela zadnjič v tej sezoni opereta „Zvonovi korneviljski“. Kot gost je nastopila ga. Irma Polakova iz Zagreba, ki je pela vlogo Serpolet. Občinstvo, ki je do zadnjega prostora napolnilo gledališče, je pozdravljalo gospo Polakovo z navdušenim ploskanjem in ji vročilo krasen svež šopek. Ga. Polakova je igrala in pela Serpoletu očarjuče lepo, da se je nam zdelo, kakor da bi opereta „Zvonovi korneviljski“ ne bila tista, kakor smo jo že opetovano videli in slišali na slovenskem odru. Radi hripavosti gosp. Orželskega je prevzel njegovo vlogo v zadnjem hipu g. Oufednik, zakar mu gre vse priznanje, ker je s tem omogočil predstavo sploh. Ako se uvažuje, da je g. Oufednik prevzel vlogo g. Orželskega takorekoč šele zadnji dan, se mora pač priznati, da je svojo nalogo rešil ne le častno, ampak pod danimi pogoji naravnost sijajno. V ostalem nimamo svoječasni svoji oceni ničesar pripomniti.

— **Vzor predsednika klerikalnega društva.** Prad tremi tedni smo prinesli notico, v kateri je bilo rečeno, da si je Franc Jeraj kot predsednik klerikalnega društva v ljubljanski predilnici dal izplačati 5 K iz družstvene blagajne, da je šel na neko veselico cigararic; vsled tega je nastal razpor v društvu in je mnogo delavk in delavcev pustilo društvo, ker so videli, da samo plačujejo, da pa se denar porabi, kadar prinese prilika na to, za lačno in suho grlo spase-nega predsednika. Jeraj pa si je dovolil še več. V St. Vid nad Ljubljano je napravil izlet in si za to pot zaračunal zopet okoli 5 K, kar je seveda dobil. Ko se je dalo društvo fotografirati in je na vsakega člana prišlo 20 krajcarjev plačila, je bila oseba Jerajeva tako obširna, da je za vse ob tej priliki potreboval 5 K! Da je to najnesramnejše izkoriščanje delavcev, je več kot gotovo in ne razumemo, kako morejo biti ljudje še tako kratkovidni, da še nadalje pasejo hlinavkega Jeraja, ki se jo nekaj časa producirat kot socialen demokrat, ko mu pa tam ni več neslo, slekel je svojo umazano grešno obleko in se oblekel v spokorno katoliško ter ves objokan in skesan prosil sprejema v družbi katoliških poštenjakov. Jeraj se pa da za svoje izmuzovanje še častiti. Dne 4. t. m. je bila prva

postna nedelja. V prostorih krščansko-socialne zveze so se zbrali brumni čestilci Jerajevi in Jeraj sam, kateremu je prešernega veselja mogoče utripalo junaško srce, saj si je bil v svesti, da je storil obilno dobrega za delavstvo! In res: Jeraju so tako lepo govorili na srce, da se je mož jokati, jokali so pa tudi njegovi čestilci, ki so ga odlikovali s srebrno društveno kolajno in s šopkom. To odlikovanje je dobil zlasti za izredno ponižnost, ki jo je skazal, da si našemu očitaniu ni upal odgovarjati, ampak „podlo obrekovanje“ mirno vtaknil v žep! Jeraj jo je nato mahnil po ljubljanskih ulicah. Postavno dekle mu je neslo šopek, on sam je pa korakal kot paša. Ker je pa šla jata čestilcev in čestilk (tj. t. g. spod Jeraj!) si je mislil vsakdo, kdor jih je videl, da je to „ofcet“. Čuditi bi se res pravzaprav ne smeli, če bi bilo kaj takega, saj Jeraj je bolj turške navade in če si počeli kako žensko poleg svoje žene, se mu vidi prav po domače in krščansko! Sicer se pa Jeraju ne da nič reči, pa magari naj bo njegova žena strgana kot ciganka. Mož je krščanski socialist in to že dokazuje, da je njegov značaj čist kot ribje oko.

— **„Narodne čitalnice ljubljanske“** sobotni „Zabavni večer“ nudil je navzočim vsestransko izreden užitek, kajti vsaka posamna točka tega s posebnim finim ukusom a la Ronacher sestavljenega programa bila je v svojem genu, — popolnoma nepretirano rečeno, — dovršena. Gospoda dr. Kozine simpatičen in obsežen glas znan je že itak od Matičinih koncertov; pristaviti imamo le še, da je njegovo prednašanje tako, da poslušalce navduši in gane in to je gotovo največ, kar more pevec doseči. Želeti je le, da bi gospod dr. Kozina razveselil javnost večkrat s svojimi nastopi. Šaljivi dvospev „Služkinja XXtega stoletja“ nudil je gospej dr. Ferjančičevi in gospi J. Poljančevi priloiko, pokazati ne le svojo izvežbanost v petju marveč tudi svojo veliko rutino v igri; o gospi Poljančevi bi pač nihče ne mislil, da je nastopila v prvo, tako ljubko in sigurno se je kretala po deskah, ki pomenijo svet. Pevkama vročila sta se v imenu odbora šopka s trakovi. Mnogo smeja in navdušenega ploskanja je povzročil skrajno srečen nastop zamorske dvojice, gospodov ing. Prelovška in Ivančiča, ki sta plesala Cakewalk kakor da bi jima zibelka tekla v Kongu; morala sta na splošno zahtevanje ponavljati svojo točko. In končno pice de resistance celega večera: Marmornati kipi; — predstavljalec gospodu Dreniku, Dimicu in Severju gre pač vsa hvala za to z umetniško dovršenostjo izvedeno točko, ki bi bila v čast tudi dunajskemu Apolo-gledišču; menim da je vse povedano, ako rečem, stali so kakor stale in bili do pičice natančna kopija svojih mramornatih originalov. — V odmorih je svirala ljubljanska društvena godba znano spretno izbrane koncertne komade. Ko je bil vsopred izčrpan, zavrtila se je mladina v živahen ples. Čitalnica zre lahko s ponosom na ta tvoj „Zabavni večer“ in vsa hvala in čast nimom g. odbor-nikom, ki so večer priredili; obžalovati je le, da so želi oni kakor tudi sodelujoči za to svojo poštrevnost in trud to zahvalo, da je bila dvorana zasedena komaj na pol; izvajati bodo morali iz tega pač konsekvence za vprihodnje.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je razposlala ob letošnjem novem letu 4276 družbenih

koledarjev za leto 1906. Od teh je bilo vrujenih 1223 komadov; žal, da večinoma od takih naslovnikov, od kojih smo za trdno pričakovali, da nam povrnejo vsaj poštno stroške za doposliljate. Glasom družbenih izkazov je bilo do konca februarja 1906 za 1140 koledarjev v blaginju plačanih 1916 K 49 v. Torej znaša preplačana svota za te koledarje 548 K 49 v. Neplačanih in nevrnjenih pa je še ostalo 1913 koledarjev. Ker se ti koledarji, letos le pesniku Prešernu posvečene vsebine, zahtevajo od več strani, prosimo vse one č. naslovnike, ki so morda založili koledarju pridejani ček, naj nam pošljejo vplačilo navadnim poštnim potem ali naj pa vrnejo koledar. Naj se ne štejejo te vrstice podpisane vodstvu v zlo, kajti ako bi družba ne pazila tudi na svoj dobiček, očitati bi se jej smela malomarnost.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Združena odbora šentjakobsko-trnovske in šenkavsko-frančiškanske ženske podružnice sv. Cirila in Metoda** opozarjata druga slovenska društva, da napravita dne 10. junija veliko veselico na korist družbe sv. Cirila in Metoda ter prosita, naj se vsa narodna društva pri določevanju svojih priredb na to ozirajo, da ne bo nepotrebne in šolski družbi škodljive konkurence.

— **Reforma zakonskega prava in razdružitve katoliškega zakona.** V soboto zvečer je predaval v „Mestnem domu“ gospod dr. Fran Novak kot član „Akademije“ o reformi zakonskega prava ter o razdružitvi katoliškega zakona. Namen predavanja je bil dokazati, da hočejo naši starokopitni konservativci in reakcionarni mračnjaki a la dr. Šusteršič in dr. Schweitzer — ali po svoji vednosti ali nevednosti, ne maramo preiskavati — s svojimi lažmi ljudi preslepiti in jim vzeti pogled v bistvo reforme zakonskega prava, ki se zdaj namerava uvesti. Gospod predavatelj se je najprej ozrl na Francosko, kjer se vrši zdaj inventiranje cerkvenega premoženja in so gotovi ljudje nalagali ljudstvo, da namerava država s to inventuro napraviti pravi cerkveni rop. Vsled tega je prišlo do bojev, ki so zahtevali celo človeških žrtev in ki so jih zakrivil ljudje, ki so nalagali ljudstvo. Paralelno s temi dogodki se uprizarja pri nas proti reformi zakona divja gonja. Ni še ta reforma zagledala dne, a že se zbira posebno ženske, ki so napačno poučene o vsej stvari, da bo po novih zakonskih postavah mož ženo lahko zapoditi, kadar se mu bo to zljubilo — ter protestirajo proti tej reformi. Ako se je ljudstvo tako podučilo, potem ni prav nič čudno, če se je vršil v „Unionu“ tako velikanski shod in s takim izidom. Inteligenca pa mora povedati ljudstvu, kaj je resnice pri tej reformi. — Naše zakonsko pravo je staro skoraj 100 let in je prirejeno na razna verska naziranja. Avstrija je bila nekdanj konfesionalna država, dandanes pa priznavajo države vse vere, ki so že tu in ki bodo sčasoma še nastale. Državi ni nič mar, koliko ver je, ona je interkonfesionalna, zato se morajo tudi njene postavbe prikriti razmeram. V srednjem veku je bilo bogoljubno delo, iskati čarovnice in jih sežigati, veroval je vsak, da se vrtili solnce okrog zemlje, dandanes pa take teze ne veljajo več. Modernost zakonskega prava je uvedena že skoraj v vseh drugih državah in da se uvede pri nas, je skrajna potreba. Za to so trije principi: 1.) enotnost postav za vse državljane, 2.) odpadejo vsi oni zaščiti in vse one določbe, ki izvirajo iz ozirov do različnih izpovedanj, 3.) razdružljivost zakona. Država je opravljena določiti enotnost te postav in ne briga cerkev prav nič. Kdor ima dovolj vere, se bo slej kot prej ravnal po cerkvenih določbah, kdor je pa nima, se pa tudi zdaj kljub še tako drakonskim določbam ne ravna in mu ta cerkveni zakon nič ne koristi. Laž je, da se hoče spodkopavati s to reformo moralno življenje, kajti ravno v Avstriji je to življenje na nižji stopinji kot drugod, kjer imajo uvedeno reformo zakonskega prava. Ker cerkev ne dovoli razdružljivosti zakona, je zdaj tudi država ne dovoli. S tem se je druga prvi podvrgla in je od nje odvisna, dokler je pa država odvisna od cerkve, ne more izpolnjevati vseh svojih dolžnosti napram svojim državljanom. Vsled sedanjih postav v zakonskem pravu nastanejo take zapletenosti, da mora biti človek specialist v zakonskem pravu, da jih razreši. Posledica enotnosti postav za vse državljane le civilen zakon. Pravijo, da bo civilen zakon spodkopal vero. A to je laž. Nobehega državljana se ne bo sililo, da bi se ne smel še cerkveno poročiti. O divjem zakonu ni govora. Da se duhovniki tako silno boje in branijo reforme zakonskega prava, sta dva vzroka: boje se, da zgube vpliv na ljudi in da se jim dohodki zmanjšajo. Dandanes se mora vsak

cerkveno poročiti, ker nimamo civilnega zakona. Civilen zakon je vpeljan v vseh modernih evropskih državah; izvzete so le Španka, Portugalska, Rusija, Norveška, Grška, Srbija, Črnagora in naša Avstrija! Kar se tiče razdružljivosti kat. zakona, ni nikakor stvar taka, kot jo slikajo nekaterniki. Razdružljivost se prizna, kjer se ve, da je potrebna. Zakon ima namen združiti zakonca telesno in duševno in če v obeh slučajih vlada prava harmonija, šele potem je pravi zakon. Kjer pa le eno izmed tega manjka, manjka bistvenost pravega zakona. Kolikokrat se zgodi, da že takoj od začetka ali tudi pozneje spozna zakonec, da ne more živeti z drugim zakoncem, ker pri sklepanju zakonov igra velikansko vlogo denar itd. Mnogi sklene zakon v najboljši volji, a kmalu po poroki spozna, da je zapeljan in nesrečen. Nečloveške muke mu nalaga zakon, ki ga sili do smrti živeti pri neljubem družetu. Največja lažimorala je, da morata tako dva nesrečneža živeti skupaj, ker tako zahtevajo bigotni zakoni. Država mora take barikade odpraviti. Trdi se, da se bode ljudje za šalo poročali. Ta trditev ne najde opore pri drugovercih. Ta razdružljivost ne nudi nikakih prijetnosti, ampak je v zvezi z zopnostmi, katerih si ne bo nalogal na hrbet oni, ki ga skrajna sila ne bo privedla v to. Tudi država sama ne trpi, da bi se ljudje razdruževali in razporočali, kadar bi se hoteli, ampak bo natanko določila, kdaj se smejo in kdaj ne; sicer bo pa država proti zlorabi razdružljivosti lahko vsak čas napela strožje svoje vaje. Kdor bo kriv razdruženja, bo vendar kaznovan, in čut do otrok je tako močno razvit, da se zakonca ne bosta tako hitro razdružila. Država bo natanko določila, kdo ima skrbeti za otroke in ne more biti glede razdružljivosti zakona odvisna od kongregacij, če se šteje med moderne. Zoper razdružljivost se ugovarja, da se zakonca že pred zakonom dobro spoznata, da vesta, ali sta drug za drugega. To spoznavanje pa ni po navadi nič vredno. Razmere narede človeka in nihče ne ve, kakšen bo na pr. čez 20 let. G. predavatelj je navajal drastične slučaje, ko je mož dva dni po poroki poveril večjo vsoto denarja in zbežal v Ameriko; ko je nekemu zakoncu žena par dni po poroki zblaznela. Zakonski družje naj torej trpi celo življenje vsled krivde ali nesreče drugega zakonca? Taki dogodki kriče po reformi zakonskega prava. Povsod so strogo določeni pogoji za razdružitve, povsod le gotovi slučajji, ki pa morajo biti sodnijsko dokazani. Vse države imajo princip razdružljivosti zakona razen Španske, Portugalske, Avstrije in Italije, kjer se pa zelo dela na uresničenje te reforme. V Avstriji so že leta 1878. govorili v parlamentu o razdružnosti zakona. Tozadevni načrt je gosposka zbornica zavrnila, češ, da je pomanjkljiv. Seveda bo zdaj reforma mnogo težje prodrla nego takrat, a reči se sme z vso gotovostjo, da bo prodrla slej ali prej. — Predavanje je bilo izborno obiskano, zlasti se ga je udeležilo veliko ženstva, tako da je bila dvorana skoraj polna. Občinstvo je g. govornika zahvalilo za burnim ploskanjem za izborno predavanje. Kakor čujemo, je naprosilo „Slovensko žensko društvo“ g. dr. Novaka, da bi spisal o tej temi brošuro, katero bi založilo imenovano društvo in jo v več tisoč izvodih razdelilo med ljudstvo, da se pouče širše mase, kaj je resnice na ter reformi zakonskega prava in kako jih naši požrešni in čistiželjni duhovniki vlečejo za nos s svojimi velikanskimi lažmi. Upamo, da se to zgodi, da bo naše ljudstvo spreviedelo, da nima duhovnik v rokah tiste oblasti, ki si jo po krivici lasti nad njim. Velika udeležba na imenovanem predavanju pa je bila glasen protestni shod inteligentnejšega občinstva proti shodu v „Unionu“, kjer so z lažmi zabijali žeblje v krsto, kamor so položili resnico, ki je zanje mrtva stvar.

— **Bolniško in podporno društvo pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko**, ima v soboto, 31. marca t. l. ob 8. zvečer v mali dvorani hotela „Union“ svoj XVIII. redni občni zbor. Dnevni red: Pozdrav; čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; poročila: tajnikovo, blaginjkovo in pregledovalcev računov, odobrenje letnega poročila; volitve odbora, razsodišča, treh rač. preglednikov; raznoterosti.

— **Za slov. dijaštvo v Pragi.** Rodoljub! Podporno društvo za slov. visokošolce v Pragi Vas prosi, da bi se blagovolili spomniti slovenskega dijaštva v Pragi. Ker se število podpirancev od leta do leta množi, je naravno, da ne more naše društvo vselej ugoditi upravičenim prošnjam potrebnih prosilcev. Obračamo se torej še enkrat na naše slovenske prijatelje, da nas podpirajo v našem delu. Prispevki naj se pošiljajo Slovenskemu podpornemu društvu (dr. Sebesta) Praga II Spalena ulica.

Trsta. Toda — to mu še ni bilo mogoče. Moral je še delati in ni se smel oddaljiti iz Trsta, vedoč, da kdor se umakne, četudi le za nekaj časa, je pozabljen in izpodrinjen. Lahko bi bil zapustil svoje stanovanje v hiši žalosti, toda na to ni mislil.

„Dokler bom v Trstu, ostanem tu, kjer je moja mati iz ljubezni do mene umrla.“ — Tako se je bil zarotil že pred leti in tako je mislil tudi zdaj. „Sicer pa se sčasoma že navadim mirno in ravnodušno gledati, kako živi Lavra.“

Toda ni se mogel navaditi. Naprotno. Razgreta njegova domišljija je porajala vsak dan nove slike o Lavrini usodi, slike polne žalosti in solza, a kar je storil in domneval v svojem duhu, to se z resnico še primerjati ni moglo.

Začela se je ta zaloigra tisti dan, ko je Lavra prelomila Marku dano obljubo, da ostane en mesec doma in šla iskat h Pikardiju tisti denar, ki so ga potrebovali Tomajevi. Ko je tisti večer prišla domov, sprejela jo je njena postrežnica z ironičnim usmevom in z vsklikom:

„Hvala Bogu, gospodična — tu je bil in več ga ne bo.“

„Kdo?“ je vprašala Lavra ne sluteč, kaj ji je hotela s svojim pozdravom reči postrežnica.

„Kdo? On vendar! Ta pisar, ta Diavoleto. Pred eno uro je bil tu. To je pisano gledal, ko sem mu povedala, da Vas ni doma. Kar za zid se je prijel! No in potem mi je naročal, naj Vam povem, da je vse pri kraju in za vedno. Da Vas več ne pozna, da se mu ni več treba približevati in da mu tudi pisati ni treba. Vse je pri kraju in za vedno. No, hvala Bogu, da je tako prišlo.“

Lavra ni mogla ničesar reči. Ni bila v stanu izpregovoriti le eno samo besedo. Strme je poslušala postrežnico. Ničesar je ni vprašala, samo omahnila je na bližji stol, kakor mrtva, potem pa zbrala vse svoje moči in šla v sobo ter se zaklenila.

Zdaj se je presttala celo potrežnica. Potrkala je na vrata, klicala „gospodična, prosim, gospodična odprite“ ali odgovora ni bilo.

„Morda skoči pri oknu“ je sama sebi rekla postrežnica in tekla na cesto, kjer je videla, da ni odprto nobeno okno, nakar se je pomirjena vrnila v stanovanje.

Lavra ni mislila, da bi si končala življenje niti se je pritoževala

zaradi svoje nesreče. Spoznala je, da to, kar se ji je zgodilo, je bilo pravično in zaslužno. Vzlic svoji obljubi, vzlic svoji prisegi, vzlic svoji presrečni ljubezni do Marka je bila zapustila svoje stanovanje in obiskala svojega prejšnjega ljubimca. In Marko je prav storil, da jo je pahnil od sebe. Opravičiti se ni mogla, kajti resnica je bila, da je Marka prevarila, da se je pokazala nevredno njegove ljubezni in njegovega zupanja.

„Zavržena ženska sem,“ si je rekla; „jaz ne spadam med spodobne ljudi; meni preostane le življenje v blatu, dokler se v tem blatu ne potopim.“

Naslednjega dne je začela zopet svoje prejšnje življenje. Prikazala se je zopet tam, kjer se shajajo lahkomiselne ženske in zabave željni možiki. Njen prihod je vzbudil občno pozornost in znanci in znanke so jo radovedno izpraševale, kje da je bila toliko časa. A Lavri se ni zdelo vredno dajati pojasnil. Atmosfera tega kraja jo je bila prevzela in kakor bi iskala pozabljenja, se je vrgla v to življenje.

(Dalje prih.)

— **Umrl** je danes zjutraj nagloma vsled kapi predsednik kranske hranilnice bankir g. Josip Luckmann.

— **Tovarna Frankove kave** razpošilja slovenskim gospodinjam pisma, ki so pisana v grozni, naravnost barbarški slovensčini. Dotično pismo se glasi doslovno tako-le: „Hvaležni za pristrastje in prikljudnost kakovosti našega najskrbnejše tvorjenega pravega: Frankovega: homöopatičnega pridatka k kavi čutimo se zavezane Vas pred „takimi“ zavoji, ki so našimi zamenjaje: podobno: posneti da naravnost naše originalne zavoje v „barvi“, v „obliki“, v „zavoj“ in v „natisku“ simulirajo, uljudno svariti! Izprosimo si zato izrecno, Vašo pazljivost na našo trdiko, da bode to dobili, kar kupiti hočete.“ — Katera slovenska gospodinja razume to kolobocijo? Ako hoče Frankova tovarna prodajati svoje blago Slovence, naj nastavi slovenske uslužbenke, ki bodo sposobni, občevati in dopisovati s slovenskimi odjemalci v pravilni slovensčini. Zavedne slovenske gospodinj pa bi naj ne jemale blaga pri trdiki, ki se hoče norčevati iz slovenskega jezika na ta način, da pošilja, kakor bi hotela nalašč izzivati, slovenskim odjemalcem pisma v takšni slovensčini, da se človeku kar spreobrača želodec!

— **Prvi vlak na novi železnici Dunaj-Trst.** Včeraj je šel prvi vlak iz Gorice do Jesenice. Z njim se je peljal med drugim tržaški cesarski namestnik Hohenlohe, kranski deželni predsednik Schwarz, delegat železniškega ministrstva in drugi dostojanstveniki. V Hudi južni je bil obed. Vrnitev se je izvršila skozi Ljubljano.

— **Železnica Tržič-Kranj.** Tako časa pričakovana železnica Tržič-Kranj se bo vendar v doglednem času pričela graditi. Prihodnji mesec se bo razpisala gradnja te proge in najpozneje junija meseca se prične graditi železnica. Stavbo bo nadzoroval Robert Schindler, c. kr. stavbeni višji komisar v železniškem ministrstvu. Kranjski kolodvor se bo izdatno povečal in za potujoče občinstvo udobneje vravnal.

— **Iz Moravc** se nam piše: Kar danes poročam, ni zopet nič drugega, kakor novi dokazi klerikalne brutalnosti in nazadnjaštva. Gotovo se temu ne bodele čudili, saj poznate naše klerikalce. Kako lepa je naša dolinica, kako lahko bi napredovali, da bi bili prvi na Kranjskem, a žalibože, za napredek imamo gluha ušesa. Na naši dolini leži temen mrak klerikalizma, ki kakor mora tišči na uboge prebivalce. Klerikalna hierarhija izsešava da z dnem uboge siromake do bele kosti. Ta hierarhija nate preprij in nemir v občinah ter inscenira strašne tragedije svoje konfuznosti. Nasledki temu so jeza in sovraštvo. Našim duhovnom je ljudstvo deveta briga in lanski sneg, da le dosežejo svoje koristi, potem velja, naj jih s čimur hočejo. Posebno jim diši gospodarstvo v občinah. Tukaj se gospodje obnašajo, kakor bi šlo za stavo. Žugajo s peklom, obetajo nebesa, radi plačajo za par „litrečkov“, da le z njimi držijo. Gorje pa, če ne tolčeš na farško harfo, potem te zaklinjajo na dno pekla, zmerjajo te z „Judi“ ali „liberalci“ in kdo ve s kom še. Vidite, taki so duhovni! In kakršni so duhovni, tako je klerikalno ljudstvo. Prvim je za ljudstvo malo, drugim za duhovne še manj. Le hinavščina in svetohlinstva so klerikalci prepilni. Hinavščina služi „kofetarjem“ v kavarni za dobro reklamo in svetohlinstvo deluje bolje kot največji inserat. Pobožnost in dobrotu, to so le prazne besede, katere so nemogoče, kjer se v srcu kuha zavist in sovražnost do bližnjega. Miloščina je takim „španska vas“, podpirajo le nepotrebne, reveže pa srpo gledajo. Glavno delo takih obstoji le v agitaciji za farje, zanje nabirajo podpise, pišejo pooblastila, še za mase baje pobirajo. Kdor bi jih v tem delu motil ali še celo žalil, pa bi ga mogočno „gospa“ po zgledu debelega župana vrgla iz štacune s svojo mogočno besedo, pred katero se še celo majhni „atek“ tresejo, kadar zavre. Tudi njih hčerka je vsa sveta in ima velikanstvo moč do politike črne klike. Živela politika „bab“ in „frajl“! Te vrste dokazujejo, da klerikalci niso taki, kakršne slikajo v klerikalnih časnikih, ampak vse drugačni. V njih ni iskric življenja za napredek in omiko. Radi se namreč ponašajo z izobrazbo, pa vse je le gola sleparija, mi jim ne verjamemo. Da imamo prav, nam potrjujejo klerikalcev žalostne razmere in položaji, to nam kaže njih vedno nazadnjaštvo. Kar se klerikalci lotijo, vse nazaduje; nazaduje občinsko gospodarstvo, nazaduje in propada njih društvo in sploh vse klerikalne naprave. Saj še niti v cerkvi ni pravega reda in dostojnosti, ampak vse polno smeti in pajčevin. To pa ni nič čudnega, saj mežnarji niso več cerkveni sluga, ampak politični zdražbarji in kričači. Mežnarji so danes glavne osebe farških strank, ti

so jim še zvesti, ker se od njih žive. Drugod pa duhovska oblast gineva in bo tudi izginila. Z novimi volitvami treščimo ob tla duhovščino in jo zapodimo nazaj v cerkev Kristusovo, kjer naj z mežnarji pometa in trga pajčevine. Županu pa odleti takrat županski stolček in z njim tudi polovica obsežnega trebuha.

— **Strela je ubila** v Topolu pri Selcih na Gorenjskem kmetu Matijevo štiri vole in eno kravo. Gospodarjevega brata, ki je spal v hlevu, je strela tako omamila, da se dolgo ni zavedel. Užgalo se ni pa nič.

— **Na postaji v Podnartu** se nudi tujcu, ki se pripelje iz Koroške, pristna nemška slika. Napis na pročelju je samonemški, istotako so samo nemško zaznamovani prozaični lokali „Für Herren“, „Für Damen“. Ta postaja se menda zato na ta način razlikuje od ostalih postaj na Gorenjskem, ker je tukaj dom klerikalnega poslanca Pogačnika, ki je ravnokar dobil od železniškega ministrstva novo ustanovljeno spominsko kolajno.

— **Ustrelil se je** v Železnikih ondodni poštar Iv. Muršec zaradi finančnih neredov v uradu.

— **Iz Mokronoga.** V tukajšnji bližnji vinski gorici je vjel pri regulanju Franc Kajzer letos že v drugič gađa izvanredne velikosti, kar prica, da se že ogreva dolenska zemlja. Lovilec ima pri tem lovu posebno spretnost ter mu je ta nevarni lov nekaj sport.

— **Redno obiskovanje postojnske jame** se je pričelo s 1. marcem. Vsak dan obišče jama precej tujcev. S tem se pa tudi prične novo življenje za Postojno.

— **Požar.** V petek popoldne pogorela so v Tominjah, okraj ilirskobistriški, šestim posestnikom vsa gospodarska poslopja. Bistriška požarna bramba pod načelstvom g. Alberta Domladiša je po napornem delu ogenj ugasnila in preprečila večjo nesrečo. Tudi bistriška žandarmerija, sosebno nje postajevodja g. Železnikar so se pošteno trudili, da so ljudstvo k delu spodbujali. Škoda je precej velika.

— **Ljubice so mu bili nevoščiljivi.** Posestnikov sin Tomaž Mlakar v Gruškovec pri Ptuj je rad videl posestnikovo hčer Marijo Svenšek od ravnatom, ona pa tudi ni zakrivala očes pred njim. Anton Habjanič iz Ložine, Lavrencij Dajnko iz Gruškovec in Ivan Šega od ravnatom so pa bili Mlakarju nevoščiljivi ljubice, zato so hoteli za ljubljence pošteno nalomiti. Ko sta se Mlakar in Svenškova ravno pripravljala spat na neki pod, napadli so ju omenjeni trije. Napad je bil namenjen sicer Mlakarju, a ko je Habjanič zamahnil proti njemu, zadel je dekleta in jo nevarno poškodoval. Habjanič je dobil 6 mesecev, ostala dva pa po 3 tedne, ker sta pokradla nekaj vina, ki so ga vsi trije popili v bratovščini.

— **Ni bil samomor.** Nedavno smo poročali, da je v Radenci skočil v vodo in utonil posestnik Jos. Matjašič vsled žalosti, ker je bil obdolžen požiga. Sedaj pa razglasa ondodni zdravnik, da je Matjašič prijel srčni krč ter je vsled tega padel v potok.

— **Dobro srce celjskih Nemcev** se je zopet sijajno izkazalo. Nemška šola v Vojniku je v velikih denarnih zadregah, in celjski mestni očetje so takoj odprli srce in roke ter dovolili — 25 kron letnega prispevka.

— **Smrt pri obedu.** V Gradcu je med kosilom padel mrtev s stola 37letni čevljar Jakob Oturepec, doma od Sv. Petra na Medvedjem selu.

— **Urne iz slovanske dobe** so izkopali v nekem gozdu pri Liegnitzu na Gor. Štajerskem. Tudi se je našlo več igel in zapestnic iz bron.

— **Opatijske novice.** Nova cerkev in samostan v Opatiji. Tekom tega leta začno zidati v zdraviliščnem rajonu opatijskem, v takozvanem delu Vašanska cerkev s samostanom. Oboje dobe v roke jezuiti ali benediktinci. Kaj se pravzaprav namerava s to cerkvijo in s tem samostanom, se seveda ne pove; vendar kdor pozna opatijske razmere, bo spredel, da se hoče s tem podpreti opatijsko nemštvo. Nemštvo v Opatiji je ob tla, kakor so pokazale zadnje volitve, kjer so Hrvatje in Slovenci združeni složno premagali nasprotnika. Marsikomu so se odprle oči, da je spoznal, da je Nemec sovražnik, ki bi se rad polastil slovanske Opatije. Ker si pa nemška grabežljivost ne more misliti, da bi kak kraj ne padel v njene roke, poklicali so jezuite ali benediktince, ki se naj prežive pred vsem z izmoghavanjem ljudstva, obenem mu naj pa ubijajo v glavo spoštovanje do Nemcev, katerim morajo biti pokorni. Seveda bodo ti jezuiti ali benediktinci tudi pošteno plačani za svoje delo, najprej s tem, da jim opatijsko nemštvo sezida njihov dom. Mi pa pripravimo že sedaj metle, s katerimi bomo brez daljne debate pognali čez hišni prag te „redovnike“

in se na ta način rešili golazni, ki hoče povsod živeti od tujih žuljev in nima drugega dela, kakor delati spor med mirnimi ljudmi. V Opatiji je za krščanske ovčice že dosti preskrbljeno. Starodavna cerkev sv. Jakoba je res majhna, a zmeraj dosti velika, včasih pa še celo prevelika. Božje besede že tako nismo dolgo slišali v njej, ampak le grmenje proti civilnemu zakonu, proti liberalizmu ali pa se agitira za Marijino družbo. Je enkrat: jezuitov ali benediktincev ali kakih drugih redovnikov ne maramo v Opatijo, ker imamo drugih beračev dosti po naših krajih. — Opatijsko gledališče in spoštovanje do Slovanov. V sredo zvečer je dala gledališčna družba pod ravnateljem Henrikom Stöhrm igro „Der Böhme in Amerika“, katere je skozinsko polna žaljenja ne samo proti Čehom ampak tudi sploh proti Slovanom. Igra sama po sebi spada k večjemu v kak zakotni dunajski cirkus, a ne v opatijsko gledališčno dvorano. Opatija je hrvatsko-slovenski kraj, kamor pride najmanj Nemcev, a največ Slovanov, v prvi vrsti seveda Čehov. Enkrat za vselej bodi povedano, da ne trpimo, da se v Opatiji žali kake goste, drugače bomo našli drugih sredstev, da se to žaljenje omeji. H. Stöhr si naj zapomni, da ni prišel v Opatijo denar dajat, ampak ga služiti, in ako misli, da bode v Opatiji Slované s svojimi „šmirigrami“, še nadalje izzival, bode šel raztrgan in lačen iz Opatije. Upamo, da Opatiji ne bodo še naprej polnili žepov človeku, ki jih žali s tem, da daje igre, pri katerih se poje kuplet „Der Mensch ist kein Kroat“ ali pa po hrvatski „Hrvat ni človek“ in kateri pljuje v našo skledo, iz katere je. Toliko za danes; ako bi se pa še kdaj kaj takega pripetilo, vprašali bomo druge oblasti, ki so zato tu, da skrbje za red, kako morejo dopuščati, da se žali slovanski narodni čut, od kakega privandranega direktorja. Lahko pride od burnih prizorov v gledališni dvorani, za kar ne bomo mi nosili odgovornosti. To pa ne bo ravno lepo za Opatijo.

— **Mednarodna panorama na Pogačarjem vemu trgu** nas vodi ta teden po malo znani eksotični državi Siam, ki ima za nas ravno zaradi tega mnogo zanimanja, ker jo poznamo le iz knjig. Čudovita je prestolnica tega kraljevstva Bangkok od velikanski reki Menanu. Dasi mesto nima evropske modernosti, vendar je prav lično in dokaj snažno z mnogobrojnimi, dragocenimi paganskimi templji (pagodami) in bajno kraljevo palačo. V reki ob glavnem templju rede grde krokodile (kajmane), ki so jim svete živali. Zelo zanimiv je tudi lov na slone in kako zvičajno zajamejo celo krdo teh velikanov ter jih potem udomačijo. Sploh ima serija polno čudes, ki si jih človek ogleda za borih 15 krajačev. Prihodnji teden se razstavi Dunapešta.

— **Dohod zunanjih delavcev.** Pretekli teden je došlo iz Gorice in Furlanije kakih 80 stavbnih delavcev semkaj, ki bodo pri tukajšnjih podjetnikih stopili v delo.

— **Ogenj.** V nedeljo dopoldne so se vnele saje v dimniku hiše v Cegnarjevih ulicah št. 10. Na lice mesta je prišel oddelek gasilnega in reševalnega društva, ki pa ni prišel v akcijo, ker so ogenj že pred prihodom teh domači pogasili. — Istega dopoldneva je okoli 10. ure opazil hlapec trgovca gospoda Frana Kahma, da gori v skladišču za moko v Vegovih ulicah št. 6. Hlapec je ogenj sicer pogasil; a se je gospodu Kahmu vsled dima pokvarilo za 5000 kron moke, uničil je pa ogenj za 10 vreč otrobov, vrednih 60 K. Pokvarjenega je tudi nekaj specerijskega blaga. Ogenj je nastal v zaboji za smeti. Gospod Kahm je bil zavarovan.

— **Najden utopljenec.** V nedeljo popoldne so potegnili iz Ljubljanske nasproti Karmelitskega samostana na Selu nekega utopljenca, ki je, kakor se je dognalo, identičen z odpepelnicem sem pogrešanim, umobolnim delavcem v deželni bolnišnici Andrej Janežičem. Pokojnik je bil v kritični noči nekoliko vinjen in je zašel najbrže po nesreči v vodo.

— **Na roko mu je šla.** V soboro zvečer je pred nako hišo na Cesti na Loko počakal neki zidarski pomočnik svojega hišnega sostanovalca, ga začel pretepavati in ga slednjič še vrgel ob tla. Ko je to videla zidarjeva boljša polovica, mu je takoj prihitela na pomoč in mu ponudila sekiro rekoč: „Tukaj maš skiro, ubi ga hudiča!“ To je pa še o pravem času videla napadenčeva žena in takoj iztrgala zidarjevi ženi sekiro iz rok in po daljšem besedičenju so se potem pobotali. Napadenec je le lahko telesno poškodovan.

— **Megla v Trstu.** V soboto zvečer je bila v Trstu taka megla, da se je komaj videlo deset korakov pred seboj. Tržačani pravijo, da ni bilo te čudne prikazni že 20 let.

— **Novomeški vlak,** ki pride v Ljubljano popoldne ob polu 3., je dospel včeraj šele po 4. uri. Vzrok

zamude je bil, ker se je v Veliki Loki pokvaril stroj.

— **Žepna tatvina.** Včeraj je bila posestnici Mariji Petkovi iz Ribnice v šentjakovski cerkvi iz žepa ukradena rjava usnjata denarnica z vsebino 20 K.

* **Rojen za trgovca.** V nekem angleškem časopisu je bilo nedavno čitati sledeči dogodek: „Malemu Viljemu je mati dajala vsak dan par vinarjev za sladkarije. Nekega dne pa mu je mati povedala, da je sedaj že prevelik; tako veliki otroci si morajo sami zaslužiti denar, ako si hočejo kupovati slaščice. Deček je bil po tem obvestilu nekaj časa zamišljen, toda kmalu se je potolažil, in dasi ni dobil od matere več vinarja, vendar so bile njegove življenske razmere ugodnejše, kakor poprej. Nekega dne je videla mati okoli svojega Vilčka gručo glasnih otrok, na zidu pa je bil obešen velik papir s sledečim naznanilom: „Willi Jones požre malega zelenega črva za 10 h, velikega zelenega črva za 20 h, glisto deževnico za 25 h, veliko glisto za 30 h, malo žabo za 80 h, veliko zeleno žabo za 1 K.“ — In otroci so zlagali Vilčku vinarje skupaj, da so gledali njegove čudeže, a on si je po zeleni žabi lahko privoščil dovolj — bombovov.

* **Koliko velja kroznik leče?** Vojvodinji Alba je bilo leta 1904. v hotelu „Bristol“ ukradenih 100.000 frankov. Njeni dediči sedaj tožijo hotelarja za odškodnino, češ, da je odgovoren za premoženje svojih gostov, a to tembolj, ker je vojvodinji vse nenavadno drago zaračunal. Za enkratno kurjavo je moral plačati 3 1/2 franka, za kroznik leče 3 franke. Zagovornik je pripomnil: „Samo Ezav je še dražje plačal kroznik leče.“

* **Ljudske univerze na Danskem.** Na Danskem je 89 ljudskih univerz, katerih vsaka ima povprečno 40 članov, ki se udeležujejo vseh predavanj. Država daje univerzam 160.000 K letne podpore, slušateljem pa štipendij v znesku 200.000 K.

* **Premeten sodnik.** Gozdar je naletel na družbo tatinskih lovcev, ko so siravno delili ustreljeni plen. Tatje so ušli, le puške je dobil gozdar, ki je prijavil tatove sodišču le po svoji sumnji, ker ni bil spoznal nobenega. Pri sodišču pa so vsi ovadeni trdovratno tajili in tudi dokaza ni bilo nobenega proti njim. Tedaj pa je rekel sodnik ravnoodušno: „No, izmed vas tedaj ni bil noben v gozdu. Sedaj vzemite vsak svojo puško in idite domov!“ Komaj je to izgovoril, so planili proti mizi ter je vsak zgrabil svojo puško. Še hitrejši pa je bil državni pravdnik, ki je brez zaslisevanja vse obtožil.

* **Domače zdravilo proti nahodu.** Hrvatski zdravnik dr. Lederer priporoča kot zelo zanesljivo domače zdravilo zoper nahod sledeče: Takoj prvi večer, ko se je pojavil nahod, se namaže nos zunaj, in kolikor je le mogoče tudi znotraj z lojem, lanolinom ali z drugačno živalsko mastjo. Nato se je treba z rjuho odeti preko obraza ter celo noč tako zdržati. Zjutraj je nahod popolnoma izginil. Ker sredstvo ni drago, se lahko poskusi.

* **Pred sveže pečenim kruhom** svari resno neki priznani medicinec ter dokazuje škodljivost takega kruha. Dočim se star kruh pri zvečenju dobro zdrobi, se sveži kruh zmečka v trde svalke, ki s slinami prevlečeni res prav lahko zdrknejo po požiralniku, v želodcu pa obleže liki kosi mila. Želodčni sokovi ne morejo prodreti skozi trde, zunaj gladke kepe, tako da kruh, ki ga je itak težko razkrojiti, dolgo časa obleži v želodcu ter slabo vpliva na živce. Na ta način se zadržuje tudi krvni obtok, v želodcu se čuti tiščanje, človek nima teka, zato pa glavobol in krče. Zgodilo se je celo, da so lačni ljudje, ki so se najedli sveže pečene kruha, vsled tega umrli. Črn kruh je še bolj škodljiv kot beli. Iz peči vzeti kruh bi moral vsaj 24 ur ležati na kakem hladnem prostoru.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred okrajnim sodiščem.

Afera Ivan Hribar in dr. Hribar contra Prosenec.

V soboto popoldne ob 1/2 6. uri se je nadaljevala razprava v zgoraj imenovani kazenski stvari. Občinstvo je zopet do zadnjega prostora napolnilo razpravno dvorano.

Ob pričetku razprave je predlagal dr. Triller, naj bi se zaslislal dr. Tavčar, ki je bil priča dogodka v klubovi seji obč. svetnikov ljubljanskih dne 15. februarja. Nasprotna stranka se je sklicevala zadnjič nanj in tudi on (predlagatelj) zdaj želi, da bi bila ta priča zaslišana, ker je na vsak način najbolj zanesljiva, ker je iz njegovih besedi, ki jih je izustil v klubovi seji, razvidno, da je strogo pazil na vse govorjenje, ki se je vršilo od te ali one strani.

Sodišče je ugodilo temu predlogu in telefonično poklicalo dr. Tavčarja.

Predno je ta prišel, je naznanil sodnik, da vložita župan Hribar in dr. Hribar predlog, s katerim hočeta dokazati, da Prosenec ni zanesljiv v svojih izjavah. To da je razvidno iz pogovora v pisarni dr. Božidarja Voduške dne 5. februarja, o katerem pogovoru trdi obtoženec, da je bil zaupen, kar pa je izvitvo iz trte, razvidno pa je to tudi iz Prosenčevega postopanja pri „Kmetiski posojilnici“ v Ljubljani. „Kmetiska posojilnica je namreč dovolila 23. februarja 1906 Prosenecu za zak. Grebenc posojilo v znesku 6911 K 53 v protitabulaciji na Grebenčovo zemljišče in proti 5% anticipando plačljivim obrestim. Ko je hotel danes dr. Leskovar to posojilo v imenu Grebenčevih realizirati, rekli so mu v „Kmetiski posojilnici“, da je povedal Prosenec, da se je z Grebencom zmenil tako, da se bo ta terjatev z obrestmi amortizirala v mesečnih odplačilih po 100 kron. Vsled tega je tudi „Kmetiska posojilnica“ zahtevala končno izjavo in posojila ni hotela izplačati. Grebenc se pa s Grosencem ni nikdar zmenil tako, da bode amortiziral posojilo pri „Kmetiski posojilnici“ z mesečnimi zneski 100 K, ampak, da se je zmenil in pogodil s svojo upnico g. Marijo Javoršek iz Siske, da ji bode plačeval na odplačilo svoje terjatve mesečno znesek 60 K, „Kmetiski posojilnici“ pa 40 K, ki višjega zneska Grebenc ne zmaga. Ta predlog je dodatek k trditvi tožiteljev glede Prosenčeve zadeve s Perhavcem, kako malo je verjeti tožencemv besedah. Prosenec in Perhavc sta bila namreč na čelu „Phönixovega“ zastopstva v Ljubljani. Prosenec bi bil paradržavni pravnik, ki bi bil na paradržavni službi, kateremu je rekel, da gre v neki osebni zadevi. Prosenec je tako črnil svojega tovariša, da ga je vodstvo zavarovalnice takoj odpustilo, ter pisal Perhavcu z Dunaja, da je svojo „osebno“ zadevo prav dobro opravil, svoji ženi pa, da je izpodrinil nevarnega tekmeča. Ko je Prosenec deval pisma v kuverto, je svoji ženi namenjeno pismo dejal v kuverto, naslovljeno na Perhavca, in tako je ta zvedel, kaj je Prosenec imel pravzaprav opraviti na Dunaju.

Na dr. Trillerjev predlog je odvrnil dr. Eger, da je vsekakor smatrali pogovor v dr. Voduškovi pisarni zaupnim, kar je pa Prosenec v „Kmetiski posojilnici“ glede Grebencu storil, storil je popolnoma pravilno in je njegovo ravnanje na vsak način tako korektno, da mu vsled tega pristojna popolna verodostojnost.

Zaslišan je bil na to dr. Leskovar, ki je izjavil, da pogovor pri dr. Voduški 5. februarja nikakor ni bil zaupen in da on o kaki zaupnosti ni ničesar slišal, najmanj pa od Prosenca.

Dr. Hribar pripomni, da je dr. Leskovar moral doma v svoji pisarni šefa kot uslužbenec povedati, kar je je zvedel v dr. Voduškovi pisarni in se ga ne sme smatrati kot kakega denuncijanta.

V tem je prišel dr. Tavčar, ki je izpovedal o dogodku v klubovi seji 15. februarja. Da trdi Prosenec okrog, da je župan po krivem pričal, ter da nima toženec dokaza za to v rokah, je priča slišal že okoli novega leta, tudi je zvedel, da bo Prosenec zahteval od župana odškodnino za pravdo, ki jo je izgubil proti Grebenecu in da bo zahteval tudi, da odloži župan županstvo. Priča ni polagal nobene zavnanosti na te besede. Ko je pa v „Slovencu“ čitalnotico o kazenski tožbi med županom in Prosencom, je ospanil. V klubovo sejo 15. februarja je prišel priča nekoliko pozneje. Ko je on vstopil, je Prosenec stal na stališču, da lahko dokaže, da je župan po krivem pričal, vsaj priča je dobil ta vtisk. Priča je izrekel mnenje, da Prosenec sam izstopi iz kluba, ker če se taka očitjanja medseboj županu v obraz, ne moreta sedeti več skupaj v klubu. Prosenec je res vzel klobuk in odhajaje dejal: Zdaj pa imejte vi posledice in jih nosite. Priča je imel vtisk, da Prosenec stoji neprestano na stališču, da je župah krivo pričal in da ga on lahko pokopije.

Dr. Eger: Prosenec je rekel, da se je župan zmotil.

Dr. Tavčar: Prosenec je klepetavec in župan je hude jeze. Jaz sem imel vtisk, da ima Prosenec hude reči v žepu in pričakoval sem, da jih bo zdajzndaj spustil.

Prosenec priči: Ti si rekel: zmota je mogoča le pri tebi, ne pri županu.

Dr. Triller pravi, da so imeli obč. svetniki vtisk, da Prosenec dolži župana krivega pričevanja, in ker tega ni hotel dokazati, pozval so ga, naj odloži mandat.

Na to je bil zaslišan župan Ivan Hribar, ki je v svojem pripovedovanju posegel v zgodovino radeške graščine, kolikor je imel

opraviti. Prejšnjega lastnika...
Kar je prišel nekaj časa potem k...
Prosenc je izvedel parcelacijo, ker je...
Ker je prišel Grebenc plačati 300 fl. Kar...
Ko se pokaže županu Grebenc...
Dr. Eger: Ali vam je bilo znano...
Hribar: Prosenc je delal po...
Dr. Eger vpraša župana, kaj je...
Župan odvrne, da se mu zdi, da...
Kar se tiče pooblastila, izdanega...
Dr. Eger: Ako res niste o po...
Župan: Prošnja se je vložila...
Sodnik: Ali odpustite tožencu...
Župan: Po vsej Ljubljani se je...
Dr. Triller: Županova izpoved...
Dr. Eger: Po mojem mnenju je...
Dr. Triller: Protestiram, da bi...
Dr. Eger opomni, da se ne...
Dr. Triller: Triller tukaj izjavil, da...
Dr. Eger: „Slovenčev“ urednik, katerih...
Dr. Triller izjavlja, da je do...
Nato se prebere kaz. obtožba...
vse vrste rent, zastavnih pisem, priorit...
Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Prosenc odhajajoč: Pripomnim naj, da mi je Grebenc v Radečah pravil, da se je z županom ustmeno dogovoril glede posojila, kar je pozneje pismeno potrdil z „bojo preskrbeli.“ Tudi sem jaz po sklenjeni pogodbi z Grebencem povedal županu, da bova prosila in on se ni nič čudil, kako je to mogoče, saj mu je bilo to že itak preje znano.

Ker priče Grebencu kljub telefoničnemu povabilu ni bilo na razpravo, preložila se je ta na soboto popoldne ob 4. uri.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 20. marca. V današnji seji poslanske zbornice je najprej ministrski predsednik Gautsch odgovoril na Vukovićevu interpelacijo zastran izpolnitve političnih svoboščin v Bosni in Hercegovini. Rekel je, da se mora to zgoditi korak za korakom. Skliceval se je na to, kar se je že zgodilo in storilo ter dejal, da se pač misli na ustanovitve regionalnega in deželnega zastopstva, a da se mora vladi preustiti, da določi kdaj bo čas za to. Glede reforme tiskovnih predpisov je rekel, da je dobila bosanska vlada naročilo, izgotoviti primerne predloge, potem se bo videlo, kaj kaže storiti. Zbornica je na to nadaljevala razpravo o volilni reformi. Govorili so dr. Šusteršič, dr. Schalk, ki je ostro napadal Poljake in Romanczuk.

Dunaj 20. marca. Parlamentarna situacija je še vedno nejasna. Vlada je poklicala gališkega namestnika Potockega, da posreduje med njo in med Poljaki, a doslej ni Potocki dosegel nobenega uspeha. Vlada ponuja zdaj Gališki 94 mandatov, toda Poljaki niso z njimi zadovoljni. Če jim da vlada 96 mandatov, jih utegne pridobiti.

Dunaj 20. marca. Klubovi načelniki so imeli danes zopet posvetovalno o razdelitvi mandatov za odsek za volilno reformo. Sklenili so, prepustiti divjakom tri mandate.

Dunaj 20. marca. Na Gorenjem Avstrijskem in na Solnograškem je zapadel tak sneg, da je mestoma ustavljen železniški promet.

Gradec 20. marca. Tu je umrl fml. Karol baron Rath.

Lviv 20. marca. Več dni trajajoča stavka tipografov je danes končana.

Budimpešta 20. marca. Dasi je vlada razpustila eksekutivni odbor koaliranih strank, se odbor za to ne meni in hoče izdati poseben odgovor na zadnjo Fejervaryjevo enunciacijo. Fejervary je odpotoval danes na Dunaj k cesarju.

Darila.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 1. do 28. februarja 1906 poslali prispevke in darila p. n. gg. in drstva: Upravištvu „Slovenski Narod“ 570 K 28 v; upravištvu „Slovenec“ 42 K 30 v. Podružnice: Gorje pri Bledu 50 K; Kotmarar ves in okolica 30 K; Ruše in okolica 125 K; ženska v Novem mestu, prebitek Svetčevega večera 130 K; ženska v Zalcu 150 K; Koze in kozjanski okraj 94 K; ženska v Sežani, prebitek veselice 220 K; ženska v Radovljici 144 K 17 v; na Vrhniki 82 K; ženska v Logatcu, iz nabiralnika 10 K. Občine: Radomlje 10 K; Dekani v Istri 50 K; St. Andraž na Goriškem 25 K; Bočna pri Gornjem gradu pri likom izvolitve novega župana 5 K. Posojilnice: na Dolu 20 K; v Sinčevski na Koroškem 50 K; v Žužemberku 50 K; v Ribnici 50 K; v Litiji 30 K. Mohorjani: v Dražgošah 3 K; na Vidmu 3 K; v Tomajski župniji 20 K. Razni: Dr. Fran Sedej, knez,

višji škof v Gorici 50 K; Avguštin Jeršek, imenom „Dobrodelnega kluba poštnih slug“ v stari gostilni pri g. Alojziju Zajcu na Rimski cesti št. 4 23 K 75 v; Josip Lončarič, kaplan v Trbovljah, za na gostilji pri Durnikovih licitirano smodko 6 K 16 v ter za na „Svetčevem večeru“ razprodan „družbin blok“ 50 K; Josip Premelič v Župelovcih pri Brezicah za na gostilji Rastovškovi na dražbi prodan 1 liter vina 7 K; Anton Bučar, c. kr. poštni oficijal v Ljubljani ob factovščini 20 K; Josip Molt iz Trbovelj, v imenu prirrediteljev, dobilek zabavnega večera v Trbovljah 55 K; Dovški diletantje na Gorenjskem 14 K; Ludovik Grilc, akad. slikar v Ljubljani, preostanek venca prijateljskega omizja pri Ivanu Ahlinu 7 K 40 v; Marica Posoga, učiteljica, nabrala na Luckmanovi gostilji pri sv. Miklavžu (Ormož) 7 K 1 v; vesela družba v Dragatušu 3 K; Josip Tušak ml., od sv. Antona v Slov. Gor. skupilo dveh dobitkov, darovanih po veteranskem društvu 23 K 82 v; diletantje na Dovjem 8 K; J. Zirovnik v Gorjah, po gđc. Režiki Zumer v Zumerovi gostilni v Spod. Gorjah nabranih 6 K 57 v; Andrej Vesel v Ljubljani ob priliki svojega jubileja 20 K; Konrad Elsbacher nabral v Laškem trgu ob odhodu g. Leva Franketa 14 K; Borštink Matevž na zlati poroki Stunceljevih na Dobrni pri Celju 20 K 60 v. Za narodni kolek 79 K. Za mladinske spise 1 K. Za 145 družbenih koledarjev 255 K 60 v.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Umrli so v Ljubljani.

Dne 11. marca: Jožefa Robida, šivilja, 73 let, Karlovska cesta 8, jetika.

V deželni bolnici:

Dne 10. marca: Jera Kutnar, delavčeva žena 62 let, Gangraena.

Dne 11. marca: Marija Janežič, delavka, 75 let, ostarelost. — Matevž Marn, hlapec, 60 let pljučnica.

Dne 12. Luka Ravnahrib, delavec, 57 let, vsled raka.

Dne 13. marca: Liza Jereb, gostija, 81 let, Contus multipl.

Borzna poročila.

Ljubljanska „Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dun. borze 19. marca 1906.

Naložbeni papirji.	Denar	Blago
4 1/2% majska renta	99.55	99.75
4 1/2% srebrna renta	99.40	99.60
4% avstr. krona renta	99.70	99.90
4% zлата	117.80	118. —
4% ogrska krona renta	94.55	94.75
4% zлата	112.95	113.15
4% posojilo dež. Kranjske	99.50	101.65
4% posojilo mesta Spiljet	100.65	101. —
4% posojilo mesta Zadar	100. —	100. —
4 1/2% bos.-herc. železniško posojilo 1902	100.30	101.25
4% češka dež. banka k. o. . . .	100. —	100.10
4 1/2% z. o.	100.15	100.25
4 1/2% zast. pisma gal. dež. hipotekne banke	100.25	101.25
4 1/2% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106.35	107.35
4 1/2% zast. pisma innerst. hranilnice	100.50	101.50
4 1/2% zast. pisma ogr. centr. dež. hranilnice	100. —	100.50
4 1/2% z. pis. ogr. hip. ban.	100. —	100.50
4 1/2% obl. ogr. lokalnih železnic d. dr.	99.50	100.50
4 1/2% obl. češke ind. banke	100.50	101.50
4% prior. lok. želez. Trst-Poreč	99.90	100. —
4% prior. dolenskih žel.	99.50	100. —
3% prior. juž. žel. kup. 1/4%	315.90	317.90
4 1/2% avstr. pos. za žel. p. o. . . .	100.30	101.30

Srečke.

Srečke.	1860/1.	1864/5.
od l. 1860/1.	195.25	197.25
od l. 1864/5.	285.50	287.50
tziske	158.50	160.50
zem. kred. l. emisije	288.75	289.75
II.	291. —	301. —
ogrske hip. banke	265. —	272.50
srbske a frs. 100 —	100. —	107.70
turške	152.60	153.60
Baslika	23.75	25.75
Kreditne	472. —	482. —
Imoške	78. —	84. —
Krakovske	91. —	97. —
Ljubljanske	60. —	63. —
Avstr. rdeč. križa	50.75	52.75
Ogr	31.50	33.50
Rudolfove	55. —	59.50
Salcburške	71. —	76. —
Dunajske kom.	527. —	537.50

Delnice.

Delnice.	125. —	126. —
južne železnice	674. —	675. —
Državne železnice	1634. —	1643. —
Avstr.-ogrske bančne deln. . . .	669.25	670.25
Avstr. kreditne banke	790. —	791. —
Ogrske	245.50	246.50
Zivnostenske	656. —	660. —
Premogokop v Mostu (Brüx)	541. —	542. —
Alpinske montan	2650. —	2660. —
Praške žel. ind. dr.	536.50	537.50
Rima-Muranyi	271.50	274. —
Trboveljske prem. družbe	565.50	566.50
Avstr. orožne tovr. družbe	155.60	156. —
Češke sladkorne družbe	11.32	11.36
C. kr. cekin	19.12	19.14
20 franki	23.48	23.50
20 marke	23.98	24.06
Sovereigns	117.50	117.70
Marke	95.75	95.95
Laški bankovci	251. —	251.75
Rubli	4.84	5. —
Dolarji	11.32	11.36

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 20. marca 1906.

Termin.

Pšenica	za april	za maj	za junij	za julij	za avgust	za september	za oktober	za november	za december	za januar	za februar	za marec
za april	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za maj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za junij	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za julij	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za avgust	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za september	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za oktober	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za november	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za december	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za januar	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za februar	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
za marec	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Efektiv.

Neizpremenjeno.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306 m. Srednji zračni tlak 736.0 mm.

Marč	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C.	Vetrovi	Nebo
17.	9. zv.	738.4	9.6	brezvetrno	oblačno
18.	7. zv.	739.1	0.2	brezvetrno	megla
	2. pop.	735.0	19.4	sr. jgzhad	jasno
19.	9. zv.	733.8	10.9	sr. jgzhad	jasno
19.	7. zv.	729.3	9.4	sr. jgzhad del.	jasno
	2. pop.	726.1	11.3	moč. jgzh.	oblačno

Srednja predvčerašnja in včerašnja temperatura: 9.9° in 10.2°; norm.: 3.8° in 4.0°; Mokrina v 24 urah 0.0 mm in 0.0 mm.

Terezijska Pakiž roj. Knavs

danes ob polu 5. zjutraj po dolgi bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče, v 72. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v Sodražici v četrtek, dne 22. sušca ob osmih dopoldne.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v več cerkvah.

Drago pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Zamostec pri Sodražici, dne 20. sušca 1906.

1032 Žalujoči ostali.

Alojzija Vičič

včeraj, dne 19. marca 1906 zvečer ob 7. uri v 33. letu svoje starosti, po dolgotrajni bolezni, večkrat previdena s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v sredo, 21. marca ob polu šestu uri popoldne iz hiše žalosti Rečne ulice št. 5 v Krakovem.

V Ljubljani, 19. marca 1906.

Anton Vičič, soprog. — Marija Vičič, hči. — Matija in Marija Jakopin, starši. — Marija in Jožefa Vičič, sestre. 1033

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja ob nenadni smrti ljubljene soproga, oziroma očeta in svaka, gospoda

Karla Januša

juvelirja in zlatarja

izrekam v svojem, svojih otrok in sorodnikov imenu najtoplejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujem gg. pevcem za ganljivi nagrobniški kakor tudi vsem, ki so od blizu in od daleč prihiteli izkazati ljubljenu zadnjo čast. Vsem in vsakemu posebej bodi najtoplejša zahvala s prošnjo, da ohranite nepozabnega nam pokojnika v blagem spominu.

V Ljubljani, 14. marca 1906.

1027 Franciška Januš.

Izgubljeno.

Neka dekla je izgubila v soboto, dne 17. t. m. zjutraj na trgu kos svile. Kdor jo je našel, se vljudo prosi, da jo odda za nagrado 4 krone pri foto grafu L. Krema, Sv. Petra cesta 27. 1031

Prima trboveljski in dolenski kosovni premog

kakor tudi orehovnik in grušč za gospodinjstvo in industrijo, nasekljana mehka in trda drva priporočam po nizki ceni zaloga premoga Jos. Paulin v Ljubljani, Nove ulice št. 3. 812 6

Zahvala.

Gospod dr. Josip Tičar, zdravnik v Kranjski gori, mi je v kljub moji visoki starosti ozdravil v jako kratkem času v čenku zlomljeno nogo. Ves čas zdravljenja nisem občutil nikake bolečine in po šestih tednih sem šel že brez palice na ulico.

Podpisani si šteje v dolžnost, da blag. gospodu dr. Jos. Tičaru na tem mestu izreka najščnejšo zahvalo.

V Kranjski gori, 17. sušca 1906.

1025 Josip Mrak vulgo Škis.

Trgovski pomočnik in pisar za špedicijo lesa

se sprejmeta pri 988-2

A. Domicelj na Rakeku.

Na posestvu „Schivizhollen“ v Podberjah, pošta St. Vid nad Vipavo, je naprodaj 30 hektolitrov izbornega

belega vina burgundca

med njim 12 hektolitrov belega

vse po enaki ceni 44 kron za hektoliter. 1026-1

Lepa hiša

(vila) s hlevom, pred 6 leti nanovo močno zidano, z gostilno, ob glavni cesti, 10 minut od mesta in 5 minut od kraja, kjer se takoj prične z zgradbo velikega mostu in železnice, z lepim prostornim drevesnim in zelenjavnim vrtom, z 2 orali travnika in njiv ter s kozelcem pri hiši, se za svojo ceno radi boleznj takoj prodaja. 960-3

Vprašanja z znamko 10 vin. za odgovor sprejema upravn. „Sl. Naroda“.

Vabilo k rednemu občnemu zboru Posojilnice v Trebnjem

ki bo dne 1. aprila 1906 ob 4. uri popoldne v združni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje letnega računa
3. Čitanje revizijskega poročila Zveze ter ukrepi vsled istega.
4. Izvolitev načelstva in računskih pregledovalcev.
5. Privoljenje nagrade načelstvu.
6. Slučajnosti.

1029 Načelstvo.

Vabilo k občnemu zboru Posojilnice za Stari trg-Lož in sosedstvo

ki se bo vršil dne 8. aprila 1906 ob 3 1/2 uri popoldne v posojilnični pisarni.

SPORED:

1. Pregled računskega zaključka za leto 1905.
2. Predlog glede razdelitve čistega dobička.
3. Volitev nadzorstva.
4. Raznosterosti.

1023 ODBOR.

Pravým pokladem

pro všechny, kdo poblazením v mladi onemocnili, jest výtečné dílo: Dra Retau-a Sebeochrana.

České vydání po 80 stranách vydání německém 8 27 vypočtením, Cena 4 Kor. Čti je každý, kdo následky těchto nepravostí trpí, na tisíce lidí vskazuje tomu své uzdravení. Iže je dostati u F. Biersy, Leipzig, Neumarkt No. 21., jakož i v každém knihkupectví.

Prvo dete.

Koliko sreče tiči v teh dveh besedah, obenem pa tudi kolika množina skrbi. Mlada mati je postavljena mahoma pred povsem nov nalog; mlad zemljan je došel, malo, malo človeško bitje s tisoč potrebami, ki jih ne more samo označiti in z besedo zahtevati, koje pa ugani je nalogo bistroumnosti matere, kateri

pa se — saj je že dobrotna narava za to poskrbela — kaj kmalu posreči, da zna tolmačiti najfinješe razločke v glasu svojega deteta ter razumeti vse želje in bolesti male, nezmožne stvarce. Največjo skrb pa povzroča hranitev otroka. Tak mali zemljan je jako natančen in posebno njegov želodeček jako občutljiv. Blagor oni materi, ki je tako srečna, da lahko sama doji, za njo je prehranitev otroka v glavnem oziru rešena, ter mora paziti le v onih slučajih,

jih, v katerih je vsled bolehnosti ali vsled notranjih ali zunanjih vplivov sem in tja nezmožna, dojeti otroka sama. Za ono mater pa, ki tega sploh ne more, pa je vprašanje glede hranitve otroka veliko raneje in težavnejše. Znano je, kako težko se dobi — posebno v velikih mestih — vedno enako dobro in nepokvarjeno kravje mleko, pa se je treba, da se hranitev otroka vzdrži na višini, poslužiti onih hranilnih pripomočkov, koje izdeluje tozadevna industrija, pač v bogati množini, a ne vedno v brezoporečni kakovosti, ki raj bi dosegla vedno svoj zaželjeni smoter. In tako se sme v splošnem interesu poudarjati, da je najvernejši izdelek na tem polju, kar tudi povsod zdravnik uporablja in toplo priporoča, Kufekejeva moka za otroke. To, po dolgoletnih skrbnih poskusih do današnje popolnosti dospelo hranilno sredstvo ima poleg vseh hranilnih snovi materinega mleka, tudi lahko raztopljivo

beljakovino, vsled česar izredno dobro pri obolenosti želodca in črevesa se izkaže, ker ima za bolezenske kapi le slaba tla, najuspešnejše protisredstvo ter je v vsakem oziru največje vrednosti. Kufekejeva moka je dandanes splošno znana in nje cena pomore tudi najubožnejši materi, da svojemu ljubljencu to krepišno hranilno sredstvo, ki je tolikim tisočem bolehnih in otrok rešila življenje.

beljakovino, vsled česar izredno dobro pri obolenosti želodca in črevesa se izkaže, ker ima za bolezenske kapi le slaba tla, najuspešnejše protisredstvo ter je v vsakem oziru največje vrednosti. Kufekejeva moka je dandanes splošno znana in nje cena pomore tudi najubožnejši materi, da svojemu ljubljencu to krepišno hranilno sredstvo, ki je tolikim tisočem bolehnih in otrok rešila življenje.

Učenec in praktikant

se sprejmeta v trgovini z meš. blagom
L. Fürsager v Radovljici
(Gorenjsko). 956-3

Otroške vozičke

različnih cen ima vedno v zalogi
Dragotin Puc v Ljubljani
Dunajska cesta 18.
853-6

Ustanovljeno leta 1842.
ČRKOSLIKARJA, SLIKARJA
NAPISOV IN GRBOV 1897
BRATA EBERL
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6.
Igriške ulice št. 6
Telefon št. 154

Dva rujava po 6 mesecev stara jazbečarja

(Dachselna) samca in samico, ima naprodaj **Anton Sleko v Planini** pri Rakeku. Cena po dogovoru. 1024-1

Z ozirom na orožno vajo se išče čista, prijazna

soba

za mesec april.
Ponudbe na upravnishvo „Slovenskega Naroda“ v 10 dnevih pod šifro „Sova“ 982-2

V Recherjevi hiši

na Rimski cesti št. 2 in v Hilberjevih ulicah št. 5 se oddajo
stanovanja

in se na željo prenarede event. tudi za pisarne. Vpraša naj se ravnotam. 940-3

Žensko kolo

dobro ohranjeno, se ceno prodaja.
Kje — pove upravništvo „Slov. Naroda“. 1028 1

Gospodična

vešča slovenskega in nemškega jezika, z dobrimi šolskimi izpričevanji, želi službe k enemu ali dvema odraslim otrokom. Je tudi dobra šivilja.
Prijazne ponudbe pod „A. S.“ na upravništvo „Slov. Naroda“. 965-2

Pravkar izšlo:

Vojnjak Bogumil
Na razsvitu
Ruske študije.

Ta zanimiva knjiga je pisana objektivno, brez onega neutemeljenega slovenskega navdušenja, pa seveda tudi brez sovražne zagrizenosti. Saj jo je napisal Slovenec, Slovan. Omislil in preudriral naj bi si jo vsak izobražen Slovenec, da si razbistri svoje predstave in nazore o Rusiji in ruskem narodu. Marsikaj, kar se sedaj godi na Ruskem, mu postane jasno. Nesrečna vojna z Japonci, krvavi domači nemiri, sijajni nenadni uspeh revolucije: za vse to moramo iskati in najti pravih vzrokov činiteljev in ciljev. 54-28

Ukusne opremljena knjiga z izvirno risbo na ovojnem listu je izšla v založbi

L. Schwentnerja
v Ljubljani
Cena: broš. 4 K, eleg. vez. 5 K 50 h, po pošti 80 h več.

Vabilo

na
redni občni zbor
„Posojilnice na Slapu pri Vipavi“

registrov. zadruga z neomejeno zavezo, kateri bode

v **četrtak, dne 29. marca**
ob 4. uri popoldne

v posojilnični pisarni v Vipavi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in prečitane revizijskega zapisnika.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev letnega računa in razdelitev čistega dobička.
4. Privoljenje remuneracije načelstvu in nadzorstvu.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, vrši se v zmislu pravil § 35. ob pol 5. uri na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa ne glede na število udeležencev in zastopanih deležev.

1014

Načelstvo.

Spomladanske obleke za gospode

obleke za dečke

paletote za dame

plašče za deklice

v največji izbiri.

Najnižje cene!

Gričar & Mejač

Prešernove ulice št. 9.

Društvo hišnih posestnikov v Ljubljani išče

nemeblovano sobo s posebnim vhodom v pritličju ali visokem pritličju.

Ponudbe z navedenimi cenami sprejema **Gustav del Cott, Strossmayerjeva cesta št. 3.** 839 3

VABILO

na
občni zbor
I. ljubljanske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda

ki bode v sredo, dne 28. sušca t. l. ob 6. uri zvečer

v „Narodnem domu“ v sobi družbe sv. Cirila in Metoda.

K obilni udeležbi vabi

1040

ODBOR.

Takoj se odda dobro vpeljan pekarija

Poizve se v Kolodvorskih ulicah št. 29 od 6.—7. zvečer. 941

Pozor! Trgovci!

Prej 140 sedaj 150 kos finega peciva samo za 2 K razpošilja po povzemanju
EMIL BRANDT
tovarna sladšče v Kranju. Večja naročila se cenijo

150 hektolitrov novega vina

grafičinskega, samo odbrane, plemenite vrste, iz kraja Sv. Ivan Zelina pri Kranju.
HINKO LUŠIČ
Sesvete na Hrvaškem.

Razpis.

Občina Bizeljsko pri Brežicah razpisuje mesto
občinskega zdravnika
z letno plačo 2000 kron.

Reflektanti morajo biti zmožni popolnoma slovenskega jezika in vpsolati svoje ponudbe do 1. maja t. l. občinskemu uradu na Bizeljsko.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. k. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda.

Veljaven od dne 1. oktobra 1905. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga na Trbiž.** Ob 12. uri 24 m ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Mali Glodnitz, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, Selztal, Solnograd, Bad Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Zeneva, Pariz, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 44 m popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Mali Glodnitz, Ljubno, Selztal, Solnograd, Bad Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Zeneva, Pariz, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 3. uri 58 m popoldne osebni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 10. uri ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, (Trst-Monakovo direktni voz I. in II. razr.) — **Proga iz Novo mesto in Kočevja.** Osebni vlaki. Ob 7. uri 17 m zjutraj osebni vlak v Novo mesto, Stražo, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m pop. istotako. — Ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto. **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga v Trbiž.** Ob 3. uri 23 m zjutraj osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo (Monakovo-Trst direktni voz I. in II. razr.), Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Iši, Aussee, Ljubno, Celovec, Mali Glodnitz, Beljak. Ob 7. uri 12 m zjutraj osebni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 10 m popoldne osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (iz Prage direktni voz I. in II. razreda), Francove vane, Heb, Marijine vane, Plzen, Budejevice, Linc, Steyr, Pariz, Zeneva, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Bad Gastein, Solnograd, Ljubno, Celovec, Smohor, Pontabel. — Ob 4. uri 29 m popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selztala, Beljaka, Celovca, Malega Glodnitza, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 06 m zvečer osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Muraua, Malega Glodnitza, Celovca, Pontabla, čez Selztal, od Inomosta in Solnograda, čez Klein-Reifling iz Steyra, Linca, Budejevice, Plzna, Marijinih varov, Heba, Francovih varov, Prage, Lipskega. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osebni vlaki. Ob 8. uri 44 m zjutraj osebni vlak iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. V **Kamnik.** Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m pop., ob 7. uri 10 m zvečer. — Ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le v oktobru. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. Iz **Kamnika.** Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 min. zjutraj, ob 10. uri 59 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer. Ob 9. uri 55 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le v oktobru. — Srednjeevropski čas je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani.

Brez konkurence

„ANGLEŠKO SKLADIŠČE OBLEK“
v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5, brez fillalke.

Kakor znano največja in najlepša izbira moških, deških, damskih in dekliških oblačil.

Moje blago ne zbuzja samo tukaj, ampak tudi daleč po okolici zanimanje glede finosti in nizkih cen.

Postrežba realna.
Brez konkurence.

O. Bernatovič.

Spomladanske obleke za gospode

obleke za dečke

paletote za dame

plašče za deklice

v največji izbiri.

Najnižje cene!

Gričar & Mejač

Prešernove ulice št. 9.

Stavbno podjetje

Ljubljana Gradišče 17 **Polz & Knoch** Ljubljana Gradišče 17

arhitekta in zidarska mojstra

prevzameta izdelovanje projektov vsakovrstnih stavb, kakor zidanje hiš, izdelovanje cest ter razne vodne, kanalizacijske in vodovodne naprave. — Proračun na zahtevanje brezplačno.

984-2

Franc Čuden

urar in trgovec
v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Edino zastopstvo in velika zaloga svetovno znanih originalnih

Puchovih koles

od 200 K dalje z 2letnim jamstvom.

Kolesa iz drugih tovarov od 100 K dalje z 1letnim jamstvom.

Priporočam vse kolesarske potreščine ter gumaste plašče in cevi.

Geniki zastoj in poštne prosti.

